

STICHTING ERFGOEDPARK BATAVIALAND

BESTUURSVERSLAG 2022

INHOUDSOPGAVE

1.	Voorwoord	2
2.	Verslag Raad van toezicht	4
3.	Batavialand 2022	9
4.	Activiteiten	12
5.	Collectiebeheer en -behoud.....	22
6.	Kennisuitwisseling en onderzoek	26
7.	Transformatie Batavialand.....	30
8.	De interne organisatie van Batavialand.....	32
9.	De financiële organisatie van Batavialand.....	36
10.	Jaarrekening 2022	42
11.	Bijlage: Verantwoording: Provincie Flevoland, beschikking boekjaarsubsidie....	76
12.	Bijlage: controle verklaring Stichting Erfgoedpark Batavialand.....	87

1. VOORWOORD

Starten met opbouwen

Het verslagjaar 2022 stond in het teken van opbouwen, na de heftige coronajaren. Opbouwen kost tijd en zal de komende jaren nog zeker doorgaan, op allerlei gebieden in de organisatie.

In 2022 trok Batavialand 55.664 bezoekers. Dat is ca. 60% van de aantallen van vóór de coronapandemie en 80% van de begrote aantallen. Gelukkig is er een stijgende lijn te zien na de coronajaren en dat versterkt ons vertrouwen in de toekomst. Veel musea tonen dezelfde ontwikkelingen, zoals de Museumvereniging heeft bericht op 12 september 2022. Dankzij eenmalige financiële coronacompensaties van in totaal € 491.211 (SPUK, Mondriaanfonds en NOW) en een compensatie van de museumkaart over voorgaande jaren van € 267.000 kon het jaar 2022 in financieel opzicht positief worden afgesloten. Dat positieve resultaat geeft dus wel een vertekend beeld omdat we zonder deze compensaties negatief uitgekomen waren. Daarnaast kunnen deze incidentele compensaties niet de weggevallen structurele inkomsten vervangen. Dat betekent dat de personele en financiële organisatie nog fors piept en kraakt.

Met de opbouw van de organisatie kon in 2022 ook weer een start worden gemaakt, door na het afscheid van directeur Jan Vriezen, bestuurder a.i. Menno Smits aan te stellen en de zoektocht naar de nieuwe directeur-bestuurder af te ronden. Ondergetekende startte met de mooie positie bij Batavialand op 1 juni. Daarnaast is er ruim aandacht besteed aan het personeel en het functiehuis. Diverse bijeenkomsten zijn georganiseerd om het personeel te informeren over belangrijke onderwerpen, waaronder de financiële stand van zaken en de plannen voor de doorontwikkeling. Ook is ruimhartig in de vrijwilligersgroep geïnvesteerd, door bijeenkomsten te organiseren en het updaten van het beleid. Het MT heeft zich bovenmatig ingezet om met vrijvallende functies de kans te nemen andere functie-indelingen te maken en de organisatie slagvaardiger en publieksgerichter in te richten.

Aan de doorontwikkeling van Batavialand werd ook verder gebouwd, doordat de realisatie van het Nationaal Scheepsarcheologisch Depot dichterbij kwam met de opname van de collectie in de Erfgoedwet per 1 januari 2022. Batavialand heeft in 2022 met een subsidiebedrag van de provincie en RCE met alle medewerkers, de projectmanager doorontwikkeling, Studio Louter en Opera Amsterdam gewerkt aan de visie en een integraal concept van het museum. Tegelijk is Antea Group aan de slag gegaan met het ruimtelijk programma van eisen. Omdat de doorontwikkeling een zeer complex project is met vele afhankelijkheden en onzekerheden, blijft het een proces waarvan gaandeweg scherper wordt wat het eindbeeld is. Dat is het eerlijke verhaal, en dat vertellen we ook.

De besluitvorming voor de eerste vernieuwingslag, die gepland stond in 2022, heeft begin 2023 plaatsgevonden. In aanloop naar deze politieke besluitvorming heeft de directie met de gedeputeerde een presentatie gehouden op 12 oktober in de Provinciale Staten. Daarnaast hebben ene vijftal politieke partijen een werkbezoek gebracht aan Batavialand, waarin gesproken werd over de toekomstvisie en rondleidingen werden gegeven door de depots. Deze bezoeken waren zeer positief en constructief; deze gaven de ruimte om met elkaar dieper in gesprek te gaan over kansen en mogelijkheden voor Batavialand en ook voor Flevoland.

Aangezien er, ondanks de krapte in capaciteit en middelen, zoveel bereikt is in 2022, kan ik alleen maar lof spreken over de ongelofelijke veerkracht van de collega's! Die veerkracht wordt hopelijk spoedig beloond in 2023 met organisatiebudget voor de doorontwikkeling en structurele subsidieverhoging voor ons takenpakket. We staan te popelen om mooie plannen te smeden en inspirerende activiteiten te maken!

Ik wil dan ook iedereen, van medewerker tot vrijwilliger en van donateur tot vriend, bedanken voor zijn of haar inzet, inbreng en betrokkenheid. Speciale dank gaat uit naar de Raad van Toezicht, die het vertrouwen heeft gesteld in mij en in de organisatie. En niet te vergeten Jan Vriezen die vanaf 2018 de organisatie leidde en door de zware coronacrisis heeft geloodst. In 2023 zullen we voortvarend doorgaan met de opbouw en vernieuwingslag van Batavialand.

Lelystad, april 2023

Astrid Hertog
Directeur-bestuurder

2. VERSLAG RAAD VAN TOEZICHT

INLEIDING

In dit verslag leggen wij als Raad van Toezicht (RvT) verantwoording af over het toezicht op Batavialand in het afgelopen jaar. De RvT heeft naast toezicht op de bedrijfsvoering en strategie ook de rol als werkgever van de directeur-bestuurder. Daarnaast staan wij de directie bij met gevraagd en ongevraagd advies. In het afgelopen jaar is er naast de herinrichting en het terugwinnen van bezoekers voornamelijk veel aandacht geweest voor de aanstelling van een nieuwe directie, de bestuurlijke en financiële continuïteit en de voorbereiding op de komst van het Nationaal Scheepsarcheologisch Depot naar Batavialand.

In het begin van 2022 was er helaas nog steeds sprake van sluiting van de (commerciële) ruimten in verband met Covid. Daarna kwam de bezoekersstroom weer moeizaam op gang. Bezoekersaantallen stegen gestaag, maar minder dan begroot. Dit beeld sluit aan bij het landelijke beeld. Het lijkt even te duren voordat het publiek de weg naar de musea weer terug zal vinden. In het begin van het jaar was nog wel sprake van enige compensatie via overheidsmiddelen, maar in mindere mate dan in 2021. De RvT heeft het financiële proces via de kwartaal- en liquiditeitsoverzichten goed kunnen volgen.

DIRECTEUR-BESTUURDER EN STAND VAN ZAKEN

Eind 2021 was in goed overleg besloten het contract met de vorige directeur niet te verlengen. De vorige directeur-bestuurder had inmiddels de pensioengerechtigde leeftijd bereikt. De RvT is vervolgens via Holtrop Ravesloot een wervings- en selectieprocedure voor een nieuwe directeur begonnen. Om in de tussentijdse periode van maart tot mei 2022 zo goed mogelijk te laten verlopen, koos de RvT voor de aanstelling van een interim-directeur in de persoon van voormalig voorzitter van de RvT, Menno Smits. Alhoewel de statuten van stichting Erfgoedpark Batavialand de benoeming van een voormalig RvT als directeur-bestuurder afwijst is door de RvT bewust gekozen voor interim situatie. De kennis en ervaring van Menno Smits, de tijdelijkheid van deze benoeming en toch ook het kostenaspect vormden voor de RvT toch doorslaggevende argumenten van deze bepaling af te wijken.

In de periode van Menno Smits is veel aandacht geweest voor de educatie van vrijwilligers, is bovendien bemiddeld in het conflict met cateraar Hajé en gewerkt aan de relatie met het MT. In deze periode is het hoofd Publiek en Presentaties vertrokken.

De RvT besloot naast de interim-directeur ook een transitie-manager aan te stellen om de doorontwikkeling van Batavialand geen vertraging op te laten lopen en op deze manier de continuïteit voor de aankomende directeur te borgen. Voor het profiel van de vacature is goed gekeken naar het rapport van de door de provincie Flevoland aangestelde kwartiermaker Vera Carasso. Zij kreeg als opdracht te onderzoeken hoe Batavialand zich zo goed mogelijk kon voorbereiden op de komst

van het Nationaal Scheepsarcheologisch Depot. Het in februari opgestelde plan voor de doorontwikkeling van Batavialand heeft voor de RvT als onderlegger gediend bij de werving van een nieuwe directeur.

De nieuwe directeur Astrid Hertog is per 1 juni 2022 aangesteld en kreeg de opdracht mee een vernieuwingsslag te maken met Batavialand en zorg te dragen voor de realisatie en goede integratie van het Nationaal Scheepsarcheologisch Depot. Met haar realistische manier van kijken, mensgerichte aanpak en ruimte ervaring in de museumwereld is zij de tweede helft van het jaar gestart met gesprekken met medewerkers en stakeholders om de doorontwikkeling van Batavialand in goede banen te leiden. Ze heeft het afgelopen jaar een nieuwe visie en integraal museumconcept geschreven. Om de voorgenomen nieuwbouwplannen zo soepel mogelijk te laten verlopen heeft zij samen met de transitie manager een ruimtelijk programma van eisen opgesteld. Er is al vrij snel gestart met een versterking van het museum, maar ook met een proces om de inhoudelijke plannen voor het depot zo goed mogelijk financieel te zekeren. Uiteraard zijn deze plannen ter goedkeuring bij de RvT neergelegd. Het contract met de transitie manager liep aan het eind van het jaar af. Bij de indiensttreding van Astrid Hertog is met de RvT gesproken over haar nevenfuncties. De RvT is akkoord gegaan met de continuering ervan. Sindsdien heeft Astrid Hertog haar betrokkenheid bij het Cultuurfonds en Schoenenmuseum beëindigd. In november heeft Astrid Hertog na akkoord van de RvT een bestuursfunctie aanvaard bij de Vereniging voor Science Centers (VSC).

GOVERNANCE CODE EN SAMENSTELLING RVT

De RvT van Batavialand werkt in lijn met- en volgens de principes van de Governance Code Cultuur 2019. De statuten van de stichting en het reglement vormen de basis voor de rol en taakverdeling van de RvT. De nieuwe directeur is in 2022 actief in overleg getreden met de medewerkers voor de opzet van een personeelsvertegenwoordiging of een vergelijkbaar overleg met dezelfde status. Ook is afgelopen jaar door een van de leden onderzoek gedaan naar de positie van andere stichtingen die verbonden zijn aan Batavialand. De ontwikkelstichting Batavialand is opgeheven en de betrokken bestuurders zijn ontheven van hun taken. Voorts is door de RvT besloten dat de topstructuur en governance van de stichtingen Batavialand Collecties en Historische Schepen Batavialand wordt aangepast in lijn met het model van de stichting Erfgoedpark Batavialand, i.c. een model met een RvT.

De RvT heeft uit haar midden een Renumeratiecommissie ingesteld die de werkgeversrol representeert van de RvT. Belangrijke activiteiten van deze commissie vormden de uitstroom van de vorige directeur-bestuurder, voorzien in een interim directeur-bestuurder en het wervings- en selectieproces leidend tot de aanstelling van Astrid Hertog .

Ook is een Auditcommissie ingesteld die, zeker in de Coronamaanden en de maanden erna, via kwartaalrapportages over de kasstromen (liquiditeiten, scenario's) en risico's toezicht hield op de financiële gang van zaken en de afwikkeling van verslaggeving 2021.

De huidige samenstelling van de RvT

Nadat Menno Smits uit de RvT was getreden om tijdelijk de functie van directeur-bestuurder op zich te nemen, bestond de bezetting nog uit 3 leden. Dit is gedurende deze roerige periode zo gebleven. Na beëindiging van zijn interim directeur-bestuurderschap is Smits in mei weer toegetreden tot de RvT. Dit was op uitdrukkelijk verzoek van de overige leden. Vanwege deze tijdelijke, bestuurlijke betrokkenheid bij de organisatie is Menno Smits ook terug getreden uit de Renumeratie en Auditcommissie. In deze periode van transitie is de directievoering door Menno Smits, dicht op de operatie, extra waardevol gebleken. De huidige RvT bestaat zodoende weer uit 4 personen en aan het eind van het jaar zijn plannen gemaakt om een potentieel 5e lid toe te laten treden. De voorkeur gaat uit naar iemand met ervaring met transities en nieuwbouw, omdat deze ervaring nog ontbreekt in de huidige RvT. In het nieuwe jaar zal een definitief profiel worden opgesteld. Sinds 2022 is afgesproken dat voor benoeming van een nieuw RvT-lid akkoord gevraagd wordt bij de staatsecretaris OCW. Volgens verwachting zal een nieuw lid in de loop van 2023 aantreden, zodat de raad weer uit 5 leden bestaat. Er is in 2022 geen sprake geweest van tegenstrijdige belangen bij leden van de RvT en de directeur-bestuurder.

De bezetting van de RvT van Batavialand was op 31 december 2022 als volgt:

Naam	Roepnaam	Functie	Aantreden	Aflopen eerste termijn	Aflopen tweede termijn
D.E. Fröling	Dorien	Voorzitter, Lid renumeratie- commissie	01.01.2018	01.01.2022	01.01.2026
M. Smits	Menno	Algemeen lid	01.01.2018	01.01.2022	01.01.2026
I. Mastenbroek	Ineke	Algemeen lid, Lid renumeratie- commissie	01.10.2019	01.10.2023	01.10.2027
J. Hooghiemstra	Joop	Algemeen lid, lid auditcommissie	01.01.2020	01.01.2024	01.01.2028

Naast het lidmaatschap van de RvT van Batavialand zijn de leden aan de volgende organisaties verbonden:

Naam	Instantie, bedrijf	Functie
D.E. Fröling	Directeur-bestuurder Aandeelhouder Vicevoorzitter RvT Bestuurslid	Libau, kennis- en adviescentrum voor erfgoed en omgevingskwaliteit ADC Archeoprojecten Projectorganisatie Archeologie, Amersfoort Landschap erfgoed Utrecht Dudok Architectuurcentrum
I. Mastebroek	Eigenaar Vicevoorzitter Bestuurslid Lid RvT Voorzitter Raad van Advies Voorzitter Bestuur Lid Algemeen Bestuur	IMagri Businessadvies RvT Raad voor Accreditatie Stichting Exploitatie Reservegronden Flevoland Stichting Hemus Skal Biocontrole Stichting Groenkeur Waterschap Zuiderzeeland
J.L. Hooghiemstra	Voorzitter Bestuurslid Overig	Vve Oude Helling Fietsmaatje Almere Betervaren.nl en stichting Vaarkracht
M. Smits	Directeur a.i. international Bestuurslid Bestuurslid Board Member	Antea Group Vereniging Kwaliteitsborging Bodem Stichting kennis van Kwaliteit Bodembeheer (SIKB) Inogen Alliance

De RvT heeft een evaluatiegesprek gevoerd door middel van een vragenlijst. In deze zelfevaluatie heeft de RvT aangegeven dat ze ten aanzien van een aantal zaken in het begin van het jaar meer had kunnen doorvragen. Dit betrof onder andere het personeelsbeleid en de ontwikkeling van plannen voor de periode na corona. De leden hebben zich voorgenomen meer dan voorheen verder door te vragen bij de bestuurder, zowel bij interne- als externe ontwikkelingen en daarnaast ook zelf agendapunten te agenderen. Bovendien zou de RvT graag samen met directeur-bestuurder in gesprek gaan met een andere RvT van een museum, waarbij uitwisseling van werkwijze en gesprek over belangrijke thema's de agenda zouden kunnen vormen om zo van elkaar te leren.

Onkostenvergoeding

De leden van de RvT ontvangen een vaste onkostenvergoeding van € 1.500 per kalenderjaar. Dit bedrag is de afgelopen jaren, vanaf het moment van de fusie, niet geïndexeerd. Deze onkostenvergoeding valt hiermee ruimschoots onder de WNT normering en de normering die de belastingdienst aanvaardbaar en niet bovenmatig acht voor (culturele) ANBI instellingen. Aangezien deze vergoeding reeds sinds de

fusie van de stichting niet is geïndexeerd, heeft de RvT besloten de indexatie van haar onkostenvergoeding vanaf 1 januari 2023 in lijn te houden met de cao voor museumsector.

3. BATAVIALAND 2022

PROFIEL

Batavialand is geworteld in Flevoland dat wereldwijd bekend is vanwege het Zuiderzeeproject en de vele scheepswrakken die er zijn geborgen. Het erfgoedpark doet zijn standplaats recht door de collecties en het bodemarchief van de provincie te beheren en het verhaal van Flevoland te vertellen. Batavialand vervult een belangrijke rol in de verdere doorontwikkeling van het Bataviakwartier in Lelystad. Het topstuk 'de Batavia', de waarheidsgetrouwe reconstructie van het zeventiende-eeuwse V.O.C.-retourschip 'de Batavia', en Bataviawerf met ambachtelijke werkplaatsen behoren er ook toe, hoewel ze door twee wegen van het erfgoedcentrum zijn gescheiden.

N.B. het maken van een aangescherpte visie en missie op basis van de voorgenomen integratie van alle locaties en onderdelen, is gestart in 2022 en is als eerste aanzet besproken met de RvT en stakeholders. Halverwege 2023 zal de toekomstvisie 2024-2028 worden opgeleverd, waarin naast deze aanscherping een integraal museaal concept is opgenomen. Onderstaande visie en missie is van 2021.

MISSIE

Batavialand vertelt het verhaal van Nederland en de Nederlander levend op de grens van land en water. We vertellen over de pragmatische mentaliteit van de Nederlanders in Flevoland, waar steden zijn gebouwd, rijke landbouwgronden zijn aangelegd en nieuwe natuur is gecreëerd. Bovendien hebben we door polders te maken de geschiedenis letterlijk boven water gehaald. Batavialand etaleert de kennis en kunde over die verbinding van land en water: waterbeheer, scheepsbouw en scheepvaart; in het verleden, het heden en in de toekomst. Batavialand is de plek waar je meegenomen wordt in de wereld van handelsgeest en technologie. Met haar programmering bereikt Batavialand een breed nationaal publiek.

VISIE

Batavialand wordt de plek die de Nederlandse mentaliteit en kracht uitdraagt, verbindend voor Nederlanders en wervend voor buitenlanders. Batavialand streeft ernaar het publiek diepgaand te informeren middels een intense beleving en intensieve samenwerking met markt- en overheidspartijen. Batavialand wil zich ontwikkelen tot dé plek in de Nederland waar de oorsprong van ons nationale DNA, gevormd door het leven op de grens van land en water, voor het voetlicht wordt gebracht.

COLLECTIEPROFIEL

Batavialand beheert voor het Rijk de maritieme archeologische collectie en werkt hierbij nauw samen met de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed in Amersfoort, en is derhalve vanaf januari 2022 opgenomen in de Erfgoedwet. Voor de provincie Flevoland beheert Batavialand de provinciale erfgoedcollecties. In beide gevallen

bestrijkt ‘het beheer van de collectie’ niet alleen het feitelijke beheer, maar ook het vertellen van het bijbehorende publieksverhaal. Batavialand ontvangt bijdragen voor de uitvoering van deze taken. De betrokken overheden zijn deponhouders (erfgoedzorg) en Batavialand is depotbeheerder.

Batavialand is een museum en als zodanig geregistreerd in het nationale register van musea. Het publiek kan met de Museumkaart terecht voor een bezoek aan Batavialand. Als studie-/kenniscentrum werkt Batavialand nauw samen met andere instellingen die collecties beheren en onderzoekstaken uitvoeren.

Batavialand is een organisatie met een belangrijke sociaalmaatschappelijke rol. Het erfgoedpark voert scheepsbouwprojecten uit in werkplaatsen die de nevenbedrijven van de scheepsbouw belichamen (onderhoud schepen, zeilmakerij, tuigerij, beeldsnijden, smidse, touwslagerij, etc.). Onder leiding van leermeesters worden in deze werkplaatsen deelnemers van werkervaringstrajecten opgeleid met het doel ze door te laten stromen naar een betaalde baan.

Dit collectieprofiel geeft richting aan de opbouw van de collectie: het verzamelen van collectie via aankoop, schenking en legaten, en het afstoten van collectie via het proces van (de-)selectie. Batavialand beheert een nationale collectie op het gebied van scheepsbouw en scheepvaart en een provinciale collectie op het gebied van Flevoland en het Zuiderzeeproject. Vanwege de thematische inhoud en de periode die wordt bestreken (van prehistorie tot heden), de aard van de collectie (archeologische objecten en historische archieven) en de duur van de collectieopbouw (gestart voor of vlak na de Tweede Wereldoorlog) kan zowel bij de Rijks- als provinciale verzameling worden gesproken over unieke erfgoedcollecties. Het online steeds meer beschikbaar zijn van gedigitaliseerde collecties van derden betekent dat Batavialand verbindingen legt met deze collecties en niet zelf alles in huis hoeft te hebben.

SAMENWERKINGSVERBANDEN

Batavialand neemt deel aan Nederland Waterland. Dat is een samenwerkingsverband met o.a. de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, het Ministerie van Infrastructuur en Milieu, Rijkswaterstaat, een aantal kustprovincies en toeristische organisaties zoals Visit Flevoland. Doel is het creëren van een overkoepelend verhaal en het versterken van het aanbod. In deze samenwerking is Batavialand één van de zogenaamde watericonen, naast o.a. de Deltawerken en de Afsluitdijk.

Een deel van de programmering van Batavialand komt tot stand in samenwerking met het Maritiem Portal, de Archeologische Werkgemeenschap Nederland afdeling Flevoland en de Nederlandse Genealogische Vereniging Afdeling Flevoland.

Batavialand doet mee aan het Zuiderzeenetwerk om collecties en publieksactiviteiten te ontsluiten. Een datamanager van het Zuiderzeemuseum

ondersteunt de technische voorbereiding voor koppeling catalogus inclusief digitale bibliotheek.

Batavialand neemt deel aan het landelijke Termennetwerk <https://termennetwerk.netwerkdigitaalervoed.nl/>, een initiatief van Netwerk Digitaal Erfgoed om met gebruikmaking zelfde thesauri, classificatiesystemen en referentielijsten erfgoed beter met elkaar te verbinden.

Batavialand neemt deel aan het Landelijke Overleg van Provinciale Erfgoedhuizen in Nederland (OPEN). In OPEN zijn (bijna) alle provinciale erfgoedorganisaties vertegenwoordigd: Museumfederatie Fryslân, Erfgoedpartners Groningen, Historisch Centrum Overijssel, Erfgoedpark Batavialand, Erfgoed Gelderland, Huis voor de Kunsten Limburg, Erfgoed Brabant, Erfgoed Zeeland, Stichting NMF/Huis van Hilde, Erfgoedhuis Zuid-Holland en Landschap Erfgoed Utrecht. Er wordt kennis gedeeld over vrijwilligersbeleid, cultuureducatie, digitale erfgoedcoach, en op de zorg voor en het zichtbaar maken en houden van erfgoed in de provincie. Batavialand is lid van de Vereniging van Science Centres en Wetenschapsmusea (VSC) en de internationale vereniging van Experimentele Archeologie (EXARC.net).

Batavialand is aangesloten bij de denktank Quiosq van WAAT (We Are All Together to raise awareness of cultural heritage), een internationaal project om erfgoed toegankelijker te maken en dit duurzaam te doen door films online te plaatsen en zo een blijvende uitwisseling mogelijk te maken van erfgoedverhalen en waarden. In dit verband is ook een film gemaakt bij Batavialand.

BEZOEKERSPROFIEL

Batavialand richt zich met name op Nederlandse (dag)toeristen, gezinnen en 50+ cultuurzoekers, schoolgroepen en buitenlandse bezoekers. Naast de reguliere individuele bezoekers en groepsbezoek zoals scholen, ontvangt Batavialand tevens bezoekers vanuit verenigingen, bedrijven en touroperators.

4. ACTIVITEITEN

De prestatieafspraken voor activiteiten zijn specifiek gemaakt voor de provinciale subsidies, aangezien Batavialand van het Rijk geen subsidie voor publieksactiviteiten ontvangt. De onderstaande activiteiten corresponderen met de prestatieafspraken van 2022.

Het streven om in 2022 70.000 bezoekers te halen, is niet bereikt. In Nederland waren de musea tot en met 25 januari 2022 gesloten. In maart vervielen de laatste coronamaatregelen en was het museum weer volledig open voor publiek. Batavialand ziet wel een opgaande lijn in de bezoekersaantallen, maar het is nog lang niet op het niveau van vóór corona. De landelijke trend was dat veel potentiële bezoekers aan culturele instellingen in 2022 nog thuis bleven.

In 2022 ontving Batavialand 55.664 bezoekers, waar dat in 2019 94.653 was. In de tussenliggende coronajaren waren de bezoekersaantallen dramatisch gedaald naar 40.945 in 2020 en 34.506 in 2021.

De trend die we bij Batavialand zien is corresponderend met een groot deel van musea in Nederland, blijkt uit cijfers van de Museumvereniging. Door lagere inkomsten en noodzakelijke bezuinigingen op publiekskosten, is het moeilijk om nieuwe tentoonstellingen en evenementen te organiseren en daarover te communiceren, om daarmee bezoekers te trekken. De bezuinigingen hebben tot gevolg dat het aanbod verschaalt en daarmee de bezoekers wegblijven met een neerwaartse spiraal tot gevolg. Dat geldt ook voor Batavialand. De steun van overheden en NOW-regelingen, hebben helaas niet alle noodzakelijke bezuinigingen kunnen compenseren.

Desondanks is er met de weinig middelen en krapte van personeel, een gevarieerd programma gemaakt voor publiek, om het verhaal en de collecties van Flevoland te presenteren aan een breed publiek.

Eind 2022 werd een organisatiebreed programmaoverleg opgezet om de programmering voor de komende periode te structureren. Hierin namen vertegenwoordigers van de afdelingen Publiek en Presentatie en Kennis en Collecties deel. Ook vrijwilligers en medewerkers van de werf worden hierin in verschillende stadia betrokken.

TENTOONSTELLINGEN

[IceAgeFlevoland- van Nijlpaard tot Neanderthaler, t/m 19 juni 2022](#)

AWN Flevoland en Batavialand organiseerden een tentoonstelling over het Zuiderzee-/IJsselmeergebied in de IJstijd en 2 lezingendagen. Deze tentoonstelling vertelde het boeiende verhaal over het dierenleven in de ijstijd en het leven van de Neanderthalers in dit deel van het vergane Doggerland, een uitgestrekt gebied van

Nederland tot aan Engeland, dat ook wel het Atlantis van de Noordzee wordt genoemd.

De Beurtvaarder- t/m 10 juni 2022

In de collectievitrines in het museum wordt de lading getoond van het 17de-eeuwse Beurtschip dat in 1980 in Lelystad gevonden werd en dienst had gedaan op de Zuiderzee. Destijds bestond 10% van alle scheepvaartverkeer uit beurtvaart. Het totale wrak inclusief inventaris is geborgen. Het wrak staat bij Bataviastad in een glazen paviljoen, de inventaris werd in het museum getoond.

OL84: het mysterie van het Oorijzerwrak- vanaf 15 juni 2022

De tentoonstelling is opgezet met een speurtocht voor kinderen vanaf tien jaar en ouder. Het is een expositie met collectie uit de maritiem archeologische rijkscollectie. In oktober 1959 werd een scheepswrak ontdekt op kavel L84 in Oostelijk Flevoland. Het wrak werd in dezelfde maand leeg gegraven om de vondsten te kunnen bergen. Het schip was ten tijde van de berging zo'n 100 à 125 jaar oud. Na de werkzaamheden is het wrak uit de grond verwijderd. Bij later onderzoek naar het schip bleek dat de berging minimaal gedocumenteerd was. Rondom dit schip hing dan ook nog meer dan zestig jaar na berging een vleug van mysterie. Batavialand presenteert de scheepsvondsten met topstukken als zilveren oorijzers en een koperen tabaksdoos. Dit gebeurt op een wijze waarbij je de vragen die bij de archeologen naar boven komen, langs de vitrines volgt. De tentoonstelling zal in 2023 een upgrade krijgen met o.a. een educatieve laag voor individuele bezoekers en met de insteek van onderzoekend leren.

Tentoonstelling over de bouw van het Waterschip- vanaf 15 juni 2022. Deze tentoonstelling verbindt de museumlocatie met de werf. Een waterschip is een schip dat op de Zuiderzee voer en een bun had, een ruim dat in verbinding stond met het zeewater. Zo kon vis levend en dus vers worden vervoerd. De ZM 22 is een wrak van een waterschip dat in 1978 in Zeewolde in Flevoland is gevonden. Dit schip wordt nagebouwd op de werf. In de tentoonstelling zijn in nauwe samenwerking tussen archeologen, historici en ambachtelijke vakmensen, verhalen en archeologische collecties te vinden, schaalmodellen van schepen, en nagemaakte inventaris van een schip. De experimentele archeologie speelt erin grote rol; nagels zijn op de werf in de smederij gemaakt, net als het aarden servies. Alles is gemaakt naar voorbeeld van gevonden inventaris. Diverse onderdelen nodigen uit tot aanraken en uitproberen.

EVENTEMENTEN EN VAKANTIEACTIVITEITEN

De evenementen en vakantieactiviteiten zijn vooral gericht op families en cultuurliefhebbers (waaronder museumkaarthouders).

Archeohotspot

Deze is op alle woensdagen en vrijdagen geopend, en wordt bezet met eigen personeel en vrijwilligers van de AWN Flevoland.

Nationale Archeologiedagen (weekend 18-19 juni)

De ArcheoHotspot was geopend en er werden diverse rondleidingen gegeven in het maritiem archeologische depot. Ook vond er een lezing plaats over IceAgeFlevoland, verzorgd door kenner Dick Mol.

Maand van de Geschiedenis (oktober)

Het landelijke thema *Wat een ramp!* werd vertaald naar een eigen subthema Schipbreuk, met rondleidingen op de Batavia en in het museum langs de Ventjager en de tentoonstelling over het Oorijzerwrak. Ook waren er speciaal rondleidingen in de depots, op weekenddagen te boeken.

Vakantie-activiteiten

Tijdens de schoolvakanties zijn steeds een groot aantal activiteiten geprogrammeerd voor een breed publiek. Dit programma is bedoeld om steeds in iets aangepaste vorm te worden ingezet. Voor jongere kinderen werd een opgravingsbak gemaakt, waarmee ze op speelse wijze kunnen ervaren hoe het is om archeoloog te zijn. Voor gebruik van de bak is een lesbrief geschreven 'Speur mee als echte archeoloog'. De bak was een grote attractie voor families. In wisselende vorm werden ook workshops in de werkplaatsen van de werf aangeboden: knopen maken, kopje hakken e.d.

Weverij op de werf

Aan de werf werd een weverij toegevoegd, die met kleine weefgetouwen het mogelijk maakt voor publiek en kinderen demonstraties te geven en zelf te laten ervaren hoe het werkt.

Kanonschieten

In 2022 is ook weer kanonschieten gedaan: 50 schoten bij 18 optredens.

Er werden **rondleidingen op maat** georganiseerd, o.a. voor de Landelijke Werkgroep Archeologie Onder Water en het Stadsarchief van Almere;

Werkeiland Lelystad

Op het Werkeiland woonden ooit de eerste arbeiders die bij de bouw van de dijken van Oostelijk Flevoland werden ingezet. Er groeide een hechte gemeenschap. Batavialand heeft een originele barak uit de tijd van deze pioniers ingericht met beelden uit die tijd. Dit is gebeurd in opdracht van de gemeente Lelystad met financiële steun van de provincie. In december 2022 werd de barak technisch opgeleverd. De opening zal bij de start van het toeristische seizoen in 2023 plaatsvinden.

Onderwijsprogramma's

Vanuit kind-centra, basis- en voortgezet onderwijs zijn in 2022 groepsbezoeken aan Batavialand gebracht met in totaal 4304 leerlingen en begeleiders. Van deze scholen boekten er 139 een educatief programma of workshop. In totaal nam 2443

leerlingen hier deel aan. In 2022 hebben touroperators en rederijen met groepen een bezoek gebracht aan Batavialand. Hieraan namen in totaal 1478 personen deel.

Bij het werven en opleiden van museumdocenten (voor schoolprogramma's) en gidsen wordt aandacht besteed aan drie verhaallijnen: Oud Land (geschiedenis van het verre verleden) Water (de tijd van de Zuiderzee) en Nieuw Land (de geschiedenis van drooglegging en de pioniers van Flevoland).

Eind 2022 is een start gemaakt met een nieuwe educatievisie, gebaseerd op o.a. onderzoekend leren, maken en object-based learning. In de onderwijsprogrammering voor 2023 zal ook aandacht besteed worden aan experimentele archeologie. De scholen kunnen er vanaf september 2023 gebruik van maken, specifiek voor de laatste klassen voor het PO en eerste van het VO. Ook de band met Cultuur Plus (voorheen de Culturele Haven) is weer aangetrokken, en de nieuwe programma's worden daarin opgenomen.

OVERZICHT BEZOEKOMVANG ACTIVITEITEN EN TENTOONSTELLINGEN

TENTOONSTELLINGEN	HUIDIG BOEKJAAR		ACTIVITEITEN PLAN		VORIG BOEKJAAR	
	Aantal Tentoon- stellingen	Aantal Bezoek	Aantal Tentoon- stellingen	Aantal Bezoek	Aantal Tentoon- stellingen	Aantal Bezoek
1 Tijdelijke tentoonstellingen	--	--	--	--	--	--
Totaal bezoeken (2+3+4+5)		55664		--		34506
2 Reguliere bezoeken		--		--		--
3 Bezoeken po		--		--		--
4 Bezoeken vo		--		--		--
5 Bezoeken mbo/ ho		--		--		--
Specificatie van bezoeken totaal		4316		--		839
6 Gratis bezoeken		3193		--		3562
7 Betaalde bezoeken		52471		--		30944
Overige bezoeken:						
8 Bezoeken website totaal		162865		--		153256
9 Aantal unieke bezoekers website		124525		--		117127
OVERIGE ACTIVITEITEN	Aantal Act.	Aantal deel- nemers	Aantal Act.	Aantal deel- nemers	Aantal Act.	Aantal deel- nemers
10 Schoolgebonden activiteiten:	--	--	--	--	--	--
11 waarvan po	--	--	--	--	--	--
12 waarvan vo	--	--	--	--	--	--
13 waarvan mbo/ ho	--	--	--	--	--	--
14 Openbare activiteiten	--	--	--	--	--	--
15 Totaal overige activiteiten (10+14)	--	--	--	--	--	--

4 Bezoeken website totaal

162865

153256

5 Aantal unieke bezoekers website

124525

117127

Vanwege het wegvallen van de educatiefunctie en geruime tijd niet kunnen opvullen daarvan, zijn de schoolgebonden activiteiten niet op detailniveau geregistreerd. Onder Onderwijsprogramma's wordt de totale aantallen van de leerlingen en

begeleiders genoemd. Uit ervaring kan wel gezegd worden dat het overgrote deel uit PO-leerlingen bestaat. Meer dan de helft van de leerlingen bezoekt Batavialand met een educatief programma, de overige leerlingen krijgen een rondleiding of bezochten zelfstandig de locaties.

BIJDAGEN AAN PUBLIEKSGERICHTE PUBLICATIES EN PRODUCTEN

Batavialand heeft aan diverse publiekspublicaties en presentaties van partners meegewerkt. Zij het dat het begrip publicaties tegenwoordig in een bredere context moet worden geplaatst, zoals via podcasts of wandelinformatie. Allen dragen bij aan het breed publiekelijk bekend maken van de inspirerende geschiedenis van Flevoland. Bij het hoofdstuk Onderzoek en Kennisuitwisseling zijn diverse overige publieksgerichte en wetenschappelijke (online) publicaties vermeld, geschreven door onze eigen conservatoren en depotbeheerders.

Doorkijkpanelen

Batavialand werkte mee aan de totstandkoming van ‘Doorkijkpanelen’: acht erfgoedverhalen in tekst en beeld langs een fietsroute vanuit Nationaal Park Nieuw Land. Onderwerpen: het eerste plaatsnaambord van Lelystad in de Zuiderzeewijk, de B-24 Big Banner (een vliegtuigwrak uit WO2 in de Oostvaardersplassen), het vergeten dorp Larsen in Oostelijk Flevoland, een wrak van een waterschip dat in 1967 werd gevonden, de oude werkhaven Knardijk en het ontstaan van het Zuigerplasbos en het Oostvaardersdiep.

Wandelingen

B&B-eigenaar Patrick Kok in Lelystad kreeg Batavialand-ondersteuning bij het project ‘Onze Kas’, het maken van vier thema-wandelingen in Lelystad.

Podcast Het Wrakke Water

De podcast Het Wrakke Water, door Jon Hille en onderzoeker Yftinus van Popta geproduceerd rondom scheepsrampen en wrakken, kwam tot stand dankzij medewerking van o.a. Batavialand. Onze maritiem archeoloog Joran Smale droeg bij aan de inhoud van een drietal afleveringen, met name over de geschiedenis van het Zuiderzeegebied. De podcast is inmiddels meer dan 40.000 keer gedownload.

Publicatie *Alleen maar zand en riet*

In 2018 begonnen Landschapsbeheer Flevoland en Batavialand met het project Oral History Zeewolde. Dit project werd 15 december afgesloten in Batavialand met de presentatie van het boek, *Alleen maar zand en riet; Ooggetuigen over de geschiedenis van Zeewolde*. Conservator Remco van Diepen voerde de redactie. De volgende verhalen uit deze publicatie zijn geplaatst op ons FlevolandsGeheugen.nl: “Ze rijden alles aan gort”. Bosbeheer toen en nu, interview met Johan van der Kaa; “Zeewolde is een gewoon Nederlands dorp geworden”, interview met Jan van der Perk; “Nu voelen ze zich allemaal Flevolander”, interview met Bram van Veelen; “Een

nieuw soort mens in Flevoland”, interview met Bram van Veelen; “Ik heb er niets meer mee” In de Zuidelijke IJsselmeerpolders verdween het ‘oergevoel’, interview met Bram van Veelen.

Informatiefilms van Omroep Flevoland

In samenwerking met Omroep Flevoland werd een 8 tal publieksfilmpjes gemaakt, verspreid over het jaar, die dieper op een onderwerp ingaan, dan de bekende nieuwsberichten.

WERFACTIVITEITEN

De Batavia

Het onderhoud van de Batavia vergt continue aandacht, met name om het waterdicht te houden voor het regenwater, maar ook om cruciale onderdelen te restaureren. Zo is er in onze beeldsnijderij een nieuwe leeuw gemaakt en is gestart met de renovatie van de lantaarn van het schip. Met de besluitvorming van de provincie Flevoland om te investeren in het entreegebied, komt ook van de provincie en de gemeente enkele tonnen beschikbaar om de Batavia op het land te kunnen plaatsen in het nieuwe concept van het museum. Dat is een cruciale stap voor het behoud van het schip.

De Bouw van het Waterschip

De werkzaamheden aan het waterschip zijn voortgezet. Bezoekersinformatie over de voortgang van de bouw is tweemaal vernieuwd. Onderdelen zijn toegevoegd en gang 8 is gebogen. De ‘rocketstove’ is zodanig verbeterd dat materiaal met hoge temperatuur verwerkt kan worden. Het roerbeslag is afgemaakt en de breeuw- en sinteltechniek is verbeterd. Naar archeologische voorbeelden in het depot zijn tekeningen gemaakt voor het maken van blokken voor het waterschip en op basis daarvan zijn deze door een vrijwilliger gemaakt. Hiermee worden archeologie en reconstructie samengebracht..

Bouw en inrichting van het 7 Provinciën-model

Het 3D-printen van blokken/schijven voor het model is in 2022 voortgezet; 109 printbestanden zijn het resultaat en in totaal is er 2,5 kilo aan geprinte blokken, ca 350 stuks, aan het model toegevoegd.

Smederij

Namens het Nederlandse Gilde van Kunstsmeden verzorgde onze smid twee driedaagse cursussen basisvaardigheden, twee tweedaagse cursussen met thema gereedschap en twee vierdaagse cursussen gevorderd smeden. En namens Stichting Vakcentrum Smeden boden we 8 maal de workshops kennismaken met smeden aan.

ZAKELIJK AANBOD

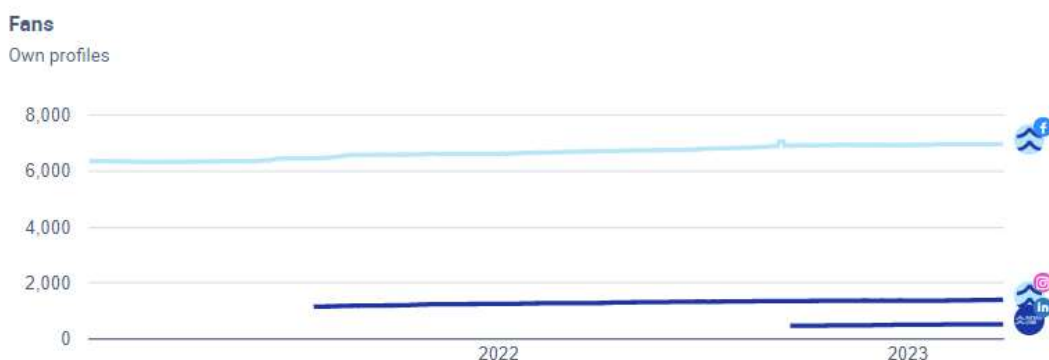
In de eerste maanden van 2022 waren er wat minder partijen, vanwege de nasleep van corona. Reserveringen werden minder snel definitief geboekt, soms kwamen er

minder gasten en in een aantal gevallen werden bijeenkomsten geannuleerd. In de tweede helft van het jaar kwamen er meer aanvragen, maar kreeg het museum te maken met personele onderbezetting en werd voorzigtiger omgesprongen met het aannemen van groepen. De Provincie Flevoland en de Gemeente Lelystad hebben meerdere malen bijeenkomsten bij Batavialand gehad, evenals partijen als het Werkbedrijf en diverse commerciële partijen. Er vond in 2022 een huwelijk plaats in de kajuit van de Batavia waarbij 24 personen aanwezig waren. Batavialand was de locatie voor 15 filmopnames en 6 fotoreportages.

MARKETING & COMMUNICATIE

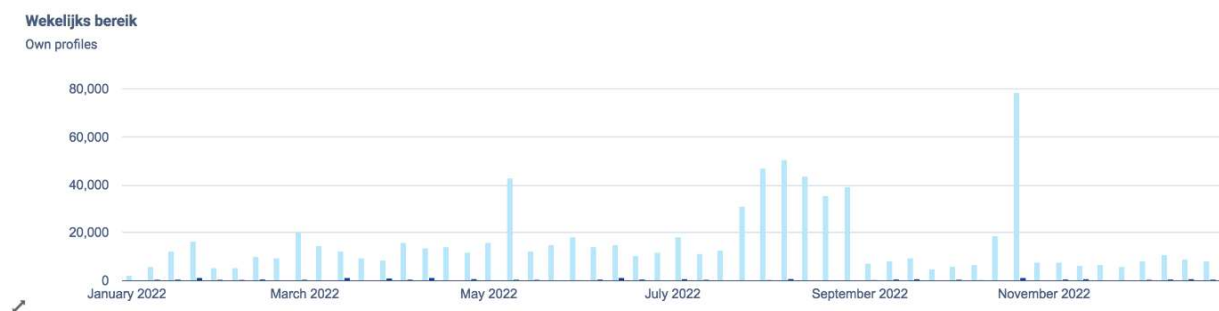
In 2022 lag de focus grotendeels op online marketing. De website werd eind 2022 opgeschoond om een rustiger, toegankelijker en meer samenhangend beeld te leveren. Er werden 4 externe nieuwsbrieven verstuurd naar ca. 4500 ontvangers en deze zijn in totaal 6982 keer geopend. Vanaf eind 2022 wordt de marketing vanuit de nieuwe tentoonstellingen en activiteiten gevoerd, zodat er telkens nieuwswaarde wordt gecreëerd. Daarbij zetten we meer dan daarvoor in op een digitale lijn met gebruik van social media en veel free publicity met enkele analoge toevoegingen. We gaan prioriteren in de kosten voor analoge advertenties en tevens gaan we kijken in of we in SEO en Google Adwords in huis kunnen bijhouden.

Om de rijke inhoud voor het voetlicht te brengen is in 2022 een aantal rubrieken op social media Facebook, Instagram, Twitter en LinkedIn voortgezet en zijn er nieuwe bijgekomen. In een serie van beeld en tekst werden de volgende onderwerpen gepresenteerd: de bouw van een nieuwe lantaarn voor de Batavia, en portretten van internationale stagiaires die op de werf werken. Ook hadden we een aantal doorlopende rubrieken als: *Collectiestukken gelinkt aan sterrenbeelden*, *collectievissen*, *spreekwoorden en gezegden uitgebeeld*, *te doen in Batavialand en Batavialand op Omroep Flevoland*.

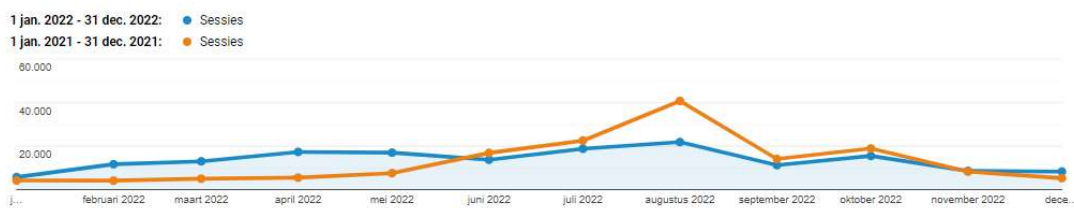
Het aantal “Fans” op onze social media kanalen Facebook en Instagram is het afgelopen jaar gestaag gestegen. Facebook is daarbij koploper tot bijna 7.000. De lichtblauwe staven in bovenstaande grafiek is het bereik van Facebook.

Vooral in de zomermaanden hebben de sociale media regelmatig een wekelijks bereik van 40.000 personen gehad, mede dankzij efficiënte korte campagnes. Zo heeft onze advertentie ten tijde van de Maand van de Geschiedenis een bereik van 84.277 weergaven gehaald.

Website

Ook het website bezoek laat stijgende cijfers zien, met een piek in de zomervakantie en meer dan 70% nieuwe gebruikers.

Er zijn diverse kortingsacties gerealiseerd met verschillende bedrijven en media met als doel het genereren van extra bezoekers. Batavialand maakte gebruik van ticketverkoop zoals Ticketveiling, Vakantieveiling en Tigtets. In totaal hebben ca 5000 bezoekers gebruikt gemaakt van een actie. Eind 2022 is ervoor gekozen om deze acties te gaan beperken en te focussen op de ANWB. Partners waarmee we samenwerkten waren Kidsproof en Kidz Museumgidz. Tijdens de Maand van de Geschiedenis werd een analoge campagne opgezet met driehoeksborden langs de uitvalswegen.

Er zijn in 2022 8 persberichten uitgestuurd over uiteenlopende onderwerpen. Daarnaast hebben we diverse nationale en internationale pers en televisie crews ontvangen. Naast dat de persberichten regelmatig zijn herplaatst zijn medewerkers zo'n 15x in de media te zien geweest, zoals bij Omroep Flevoland, maar ook bij RTL Nieuws in het kader van de vondst van boegbeeld Barry. Hiernaast hebben we 12x acte de présence gegeven in onze vaste maandelijkse rubriek op Omroep Flevoland.

FONDSENWERVING EN SPONSORING

Er zijn enkele projecten afgerond die met fondsenwerving mogelijk zijn gemaakt, zoals die van het Werkeiland. Omdat er na het aantreden van de nieuwe directeur

nog geen projecten gepland stonden, was er geen fondsenwerving voor de programmering. Wel is er € 6.318 aan donaties gedaan voor de Batavia aan Land, van zowel particulieren als bedrijven. En is er € 10.000 gedoneerd voor de bouw van het Waterschip, en € 43.278 van het European Solidarity Corps toegekend voor 7 werkplaatsen aan internationale studenten. Zij werken mee aan projecten in de werkplaatsen op de werf. Voor de doorontwikkeling van Batavialand is er een eenmalige subsidie van € 145.000 toegekend, door de RCE en provincie Flevoland. In totaal is er € 204.596 aan extern budget geworven voor projecten en leertrajecten.

VRIENDEN

Met een in 2021 opgeschoonde vriendenadministratie konden we goed aan de slag om informatie over Batavialand naar de doelgroep te versturen. In totaal zijn er inmiddels meer dan 4000 vrienden en donateurs. De Flessenpost, onze nieuwsbrief voor de vrienden, is 6 keer verschenen. In deze nieuwsbrief worden onder meer portretten van Vrienden geschetst, specifieke projecten toegelicht, oproepen en uitnodigingen geplaatst en de aankomende agenda aangereikt.

5. COLLECTIEBEHEER EN -BEHOUD

VERWERVING, SELECTIE EN AFSTOTING

Collectiewaardering

Om de maritiem-archeologisch rijkscollectie goed te kunnen waarderen is een uitgebreide inhoudelijke inventarisatie gemaakt van zogenaamde pre-collectie in containers en in depots Lelystad en Amersfoort; honderden vondsten die nog niet als collectie beschreven zijn. Waar nodig zijn vondstzakken en opschriften vernieuwd. Op aanwijzingen van Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie en rapport Museale Weegschaal is een standaardformulier gemaakt dat in een pilot succesvol bleek en gebruikt wordt. In 2023 wordt het project afgerond en zal in een 'Rapport Inventarisatie en Waardering' verslag worden gedaan van de uitvoering. Een advies voor afstoting objecten uit de rijkscollectie wordt dan gestuurd naar de RCE.

Verwerving collecties

Uit de maritiem-archeologische rijkscollectie is in 2022 het vondstmateriaal uit het wrak van de 'Sophia Albertina', een Zweeds oorlogsschip, gepatrieerd naar Zweden. Objecten geborgen door particulieren waren hier eerder aan toegevoegd. Bijzondere aandacht kreeg één object bij het staatsbezoek van de Nederlandse koning en koningin aan Zweden, de scheepsbel. De objecten en bijbehorende documentatie zijn gegaan naar het Marinmuseum in Karlskrona. De erfgoedcollecties van Flevoland zijn uitgebreid met schenkingen van een set boeken en kaarten van de Noordoostpolder, twee fotoboeken over de bouw van de Batavia, tekeningen van Peter Dorleijn en ingelijste aquarellen van de Batavia en 7 Provinciën. Uit de museale collectie zijn de volgende objecten geselecteerd en overgedragen volgens de Leidraad Afstoting Museale Objecten: a) een cultivator, wieltrekker en juniortractor naar de Stichting Behoud Oude Technieken Almere; b) een aardappelsorteerder, sluisdeuren, drijvende uitkijk- en signaalpost, dragline, caterpillar en schaftwagen naar Mechanisch Erfgoed Centrum Dronten; c) een cultivator, zaadwagen, schaftwagen, greppelploeg en twee rondgaande ploegen naar Stichting Polderpioniers Swifterbant.

CONSERVERING EN RESTAURATIE

Conserveringshandelingen worden uitgevoerd om objecten in stabiele conditie en verzorgd van uiterlijk uit te lenen voor tentoonstellingen. De materiaalspecialisten leren elkaar om te gaan met andere materialen dan die van het eigen specialisme en instrueren depotbeheerders om ook conserverings- en restauratiehandelingen uit te voeren. Zo werden bijvoorbeeld afgietsels van prehistorische visfuiken en botfragmenten van de Swifterbantman bijgewerkt onder begeleiding van de materiaalspecialist. Als leerobject is de hals van een Delftsblauw potje hersteld. In Sneek staan conserveringsmodules waarin grote hoeveelheden hout in allerlei soorten en maten behandeld worden met PEG. In 2022 is na overpompen van PEG uit de grote bak naar vier voorraadtanks, het hout van IJsselkogge en Zwammerdam 6 uit de conservering gehaald. De concentratie PEG die bij conservering steeds wordt

rondgepompt was gedaald van 80 naar 52% maar bleek, naar laboratoriumonderzoek uitwees, nog steeds bruikbaar te zijn. IJsselkoggehout gaat naar depot Pot Amersfoort, Zwammerdam 6-hout naar Archeon. Het uittakelen van het Zwammerdamhout is gefilmd door Archeon dat de stukken in bruikleen neemt voor restauratie. Batavialand adviseert Archeon over ideale klimaatomstandigheden, schoonmaak en restauratie van grote schepen, boomstamkano's en de stuurriem die al bij Archeon zijn. Ter gelegenheid van het vijftigjarige jubileum van de Zwammerdamopgraving voerde Archeon het project 'Do you remember' uit waarbij herinneringen van betrokkenen van toen zijn vastgelegd.

In 2022 zijn het onderhoud en de beveiliging van de Beurtvaarder en Zeehond aangescherpt, de twee scheepwrakken die t/m 2025 nog bij Bataviastad zullen staan. Uitgewerkte plannen voor de verplaatsing naar een andere plek moet in 2023 plaatsvinden. Aangeschaft zijn een metaalkast voor conservering van ijzervondsten, extra verpakkingsmateriaal en gereedschap voor conservering/restauratie.

De restauratieateliers van Batavialand in het conserveringsstation IJsselkogge en in het museum worden gebruikt door materiaalspecialisten, depotbeheerders, onderzoekers, studenten, stagiaires en vrijwilligers om objecten te restaureren, te fotograferen, na te tekenen en te beschrijven. Drie voorbeelden van gebruik in 2022: een onderzoeker uit Xanten (Duitsland) reconstrueert spijkers en onderzocht in het restauratieatelier een originele spijker van het wrak dat hij bestudeert. Een studente scheepsarcheologie onderzocht werkkleding aan boord van schepen en heeft enkele broeken uit scheepsopgraving OF60 in het atelier onderzocht. Een student van Universiteit Leiden liep stage bij Batavialand; hij inventariseerde vondsten van duikonderzoek op wrak BZN9 en verwijderde in het atelier de concretie op een aantal vondsten. Hij werkte daarbij samen met een AWN-vrijwilliger die ervaren is in het 'stralen' van archeologisch vondstenmateriaal.

ADVISERING EN ONDERSTEUNING

Batavialand adviseert en geeft inhoudelijke ondersteuning op gebied van houtconservering en restauratie, modelbouw, scheepsopgravingen, geschiedenis Zuiderzeeproject, scheepsbouw en maritieme geschiedenis. Advisering vindt plaats bij publicaties en presentaties van derden.

In 2022 is doorgewerkt aan restauratie- en conserveringsprojecten van Team restauratie Zwammerdam Archeon in Alpen a/d Rijn (de Zwammerdamschepen 2, 4 en 6), Castellum Hoge Woerd (conservering/restauratie De Meern 1) en Willemsoord bv (de Pinas NE81).

Een Batavialandmedewerker is lid van de adviescommissie voor het AMOR-project van de Universiteit van Amsterdam (Archeologisch Metaal Oppervlak research). Dit project beoogt (edel)metalen uit het wrak BZN17 uitputtend te onderzoeken. Een ander adviseerde bij de conservering en tentoonstelling van honderden houten palen van het LIMES-project in Valkenburg (Zuid-Holland). Onderzoekers en studenten

worden bijgestaan bij jaarringonderzoek en bemonsteringen en worden bij hun werk wegwijs gemaakt in de omgang met geïmpregneerd hout.

(ex) Medewerkers van Batavialand zijn lid van de erfgoedcommissie van Lelystad.

DE IJSSELKOGGE CONSERVERING

In 2022 is gestart met de laatste conserveringsfase: het gecontroleerd drogen van het scheepswrak. De klimaat- en verwarmingsinstallatie zijn hiervoor in orde gebracht. Om tijdens het drogen de conditie van het hout op peil te houden is gedurende het hele jaar regelmatig PEG bij-gesproeid en is de vernevelingsinstallatie frequenter ingezet. De hoge temperaturen in zomer en najaar in combinatie met een hoge luchtvochtigheid, bemoeilijkten de start van het droogproces. In het najaar begon het hout geleidelijk aan droger te worden en zagen we, zoals te verwachten was, bij het hout met een dikke spint-laag scheuren en kieren ontstaan bij diverse gangen. Zwakke plekken in het achterschip en enkele gangen zijn ondersteund en gestabiliseerd door het aanbrengen van extra kokerbalken en gebruik van kettingtakels. Daarna is de romp nog verder gestabiliseerd door er aluminium strips omheen te zetten om zo tijdens het drogen de vorm beter in model te kunnen houden. De planning is dat de conservering gereed is eind 2024. In 2022 heeft Rijkswaterstaat voor de conservering van de IJsselkogge € 169.067 ter beschikking gesteld.

PROGRAMMA WEGWERKEN ACHTERSTANDEN

De maritiem archeologische rijkscollectie kende op moment van beheeroverdracht naar Batavialand, november 2016, achterstanden ten aanzien van registratie, digitalisering, beheer en conservering. Met de RCE is afgesproken tot en met december 2023 het meerjarenproject uit te voeren. Deelprojecten worden uitgevoerd door een deel van de basisformatie met extra inzet van projectmedewerkers, stagiaires, studenten, erfgoedtalenten, tijdelijk medewerkers en zzp'ers.

Verbetering van de basisregistratie krijgt continue aandacht, ook bij uitvoering van andere projecten zoals fotografie en waardering van objecten. Opgeschoond worden de thesaurus en database personen en instellingen, en aan beschrijvingen is informatie toegevoegd over verwerving, eigendomsstatus, rechten beeldmateriaal, geografische plaatsbepalingen en tijds aanduidingen.

- 75% van de rijkscollectie is gefotografeerd en beschreven en via CollectieNederland.nl vindbaar.
- 48.000 afbeeldingen staan op de server bij Axiell. Verwerkte dia- en fotokaarten zijn omgepakt in zuurvrije archiefdozen.
- 400 tekeningen zijn gedigitaliseerd door Karmac Lelystad.
- 173 films zijn gedigitaliseerd door Beeld en Geluid. De digitale reproducties worden in het beeldarchief in Hilversum opgeslagen en zijn via de publiekscatalogus toegankelijk.

DIGITALISERING EN TOEGANKELIJKHEID

In 2020 kwamen de gedigitaliseerde dossiers van scheepsopgravingen beschikbaar bij het e-depot EDNA-DANS van de Nederlandse archeologie. In 2022 zijn het archief van de afdeling onderwaterarcheologie en dossiers en tekeningen van Romeinse wrakdossiers gedigitaliseerd om aan dit online archief toe te voegen.

- 20 archiefcollecties zijn gedigitaliseerd
- 44 collecties zijn gescand en beschreven

Enkele omvangrijke beeldarchieven van waterbouwkundig ingenieur Adriaan Volker, maritiem antropoloog A.H.J. Prins en A.M. van Nispen tot Pannerden, hoofd Bouwbureau Directie Dienst der Zuiderzeewerken, zijn gedigitaliseerd. Ruim 5.000 documenten uit de historische RIJP-bibliotheek zijn beschreven en van een belangrijk deel hiervan kon een digitale versie worden toegevoegd aan de digitale bibliotheek. Deze werkzaamheden zijn uitgevoerd door vrijwilligers Leo Smoltzak, Maria Bronckhorst en Harm Bruins Slot.

Het project 'Digitalisering opgravingsarchief' houdt in dat alle opgravingsdocumentatie opgebouwd vanaf de Tweede Wereldoorlog wordt geïnterpreteerd, gescand en toegankelijk gemaakt. Het scannen wordt uitbesteed aan Karmac I&I te Lelystad. Door de Covid-19 maatregelen kon in 2021 niet alle dagen in het depot worden gewerkt en heeft het project vertraging opgelopen. Afronding was daarom voorzien voor 2022.

BRUIKLENEN

Voor tentoonstellingen gingen diverse bruiklenen naar het Nederlands Golfmuseum, Mechanisch Erfgoed Centrum Dronten, Museum Hoge Woerd en Restaura. Verlengd zijn bruiklenen van de Koggewerf Kampen, Museum Klok en Peel Asten, Museum Haarlem, Stadhuismuseum Zierikzee, Provinciaal Archeologisch Depot Zuid-Holland, Nederlands Openluchtmuseum en Museum Kaap Skil. Teruggekomen zijn bruiklenen van Historische Huizen Gent, België, Wrack- und Fischerei Museum Cuxhaven Duitsland, Noordelijk Scheepvaartmuseum Groningen, Universiteit van Amsterdam, Museum Kaap Skil, Archeologiehuis Almere en RCE.

6. KENNISUITWISSELING EN ONDERZOEK

De collecties van Batavialand zijn een rijke bron voor onderzoek. In 2022 kwamen 82 vragen binnen bij de afdeling Kennis en Collectie.

In 2022 is in de collecties onderzoek gedaan naar:

- Scheepsvondsten van de SO1/Scheurrak door een onderzoeksteam Universiteit Leiden;
- Kleipijpen en aan tabak gerelateerde objecten, door onderzoeker;
- Mogelijkheid om met een aparte module particuliere scheepsvondsten toe te voegen aan PAN (Portable Antiquities of the Netherlands);
- Werkkleding aan boord van schepen, door studente van de Universiteit Leiden;
- Houten scheepsblokken, door Batavialand-vrijwilligers;
- Glissen en schaatsen in kader van experimentele archeologie door een studente;
- Dendro-onderzoek van Romeins hout (Vechten) door een onderzoeksbureau;
- Voor onderzoek gingen archeo-botanische monsters naar de RCE;
- Breeuw-monsters werden voor onderzoek naar de Universiteit van Gent gezonden;
- Menselijk botmateriaal naar de Universiteit van Leiden;
- Tondruigen gingen naar BAAC Archeologie (Bouwhistorie, Archeologie, Architectuurhistorie en Cultuurhistorie) ;
- Een muntgewicht werd voor onderzoek naar Restaura verzonden.

COPROLIETEN ONDERZOEK

Provincie Flevoland en RCE hielden bij Batavialand de boekpresentatie 'Neolithic Human Diet based on studies of coprolites from the Swifterbant culture sites, the Netherlands'. Een internationaal team van onderzoekers had onder leiding van BIAAX Consult in het provinciaal archeologisch depot van Batavialand onderzoek gedaan naar versteende menselijke uitwerpselen (coprolieten), gevonden bij opgravingen van de Swifterbantcultuur. Hoofdonderzoeker Lucy Kubiak-Martens legde in haar lezing uit dat door gebruikmaking van nieuwe natuurwetenschappelijke methoden veel nieuwe inzichten waren verkregen in het dieet van mensen van de Steentijd in Nederland.

PUBLICATIES, UITGEBRACHT NA ONDERZOEK VAN OF MET MEDEWERKING VAN BATAVIALAND

Joran Smale en Arent Vos, 'Het Kapelsche wonder'. Een uitgave van de Glavimans Stichting, gewijd aan het gelijknamige lofdicht uit 1823, dat werd voorzien van een begeleidende tekst en gepresenteerd bij het zogeheten 'Glavimans symposion'.

Marquita Volken, 'Archaeological Footwear II - Sandals, Pattens and Mules, from the Roman, Mediaeval and Modern periods (2022).

Suzanne van Beek schreef vier blogs over een aantal glazen scheepsvondsten voor het Maritiem Portal: Een mysterieus glas uit een mysterieus wrak - (24 juli); Het kleurrijke strijkijzer (8 augustus); Navigatielampen van donker naar licht (7 oktober); De zandloper (1e week 2023).

Michiel Purmer, Jos Bazelmans, Jan van Doesburg en Menno van der Heiden, 'Pijpen met een luchtje? Kleipijpen uit het scheepswrak ZP5/6 Zeewolde (Gemeente Zeewolde)', *Jaarboek 2021 van de Stichting voor onderzoek historische tabakspijpen* (2022) blz. 75-79.

Bert van der Lingen, 'Rookgerei en een pijpenvorm uit het scheepswrak van 'De Drie Gezusters' (ZQ-18)', *Jaarboek 2021 van de Stichting voor onderzoek historische tabakspijpen* (2022) blz. 85-102.

Hans Zijlstra en Nykle Dijkstra, 'Sneker oorijzers stille getuigen van een scheepsramp', *Jaarboek 2021 van het Fries Scheepvaartmuseum* (2022) blz. 16-22.

Leo Kaan, 'Waarom een gaaf scheepswrak niet in het Zuiderzeemuseum terecht kwam. Het scheepswrak in de Noordoostpolder op sectie E, kavel 87', *Cultuurhistorisch Tijdschrift Rondom Schokland* (2022) blz. 39-44.

Tara Pijpers, *Vissen naar kleding. Een onderzoek naar kleding gevonden op een Nederlands scheepswrak, geplaatst in de context van de samenleving van Nederland in de 19e eeuw* (BA-scriptie Universiteit Leiden 2022).

Michelle Oostdam, *Exploring legacy data. A material and functional comparison of maritime sites E 32 and E 48 located in the former Zuiderzee, in Flevoland* (BA-scriptie Universiteit Leiden 2022).

Lenie Hanse, *Alleen maar zand en riet. Ooggetuigen over de geschiedenis van Zeewolde*. Landschapsbeheer Flevoland (Lelystad 2022).

Digitale Atlas van Flevoland. Medewerkers Batavialand schreven teksten en verzorgden de illustraties voor de hoofdstukken 'Prehistorie' en 'Van Flevomeer naar Zuiderzee' en adviseerden ten aanzien van de tijdlijn en andere hoofdstukken van de atlas.

Bart Schultz voltooide een eerste versie van zijn beschrijving van polders in de wereld in landendocumenten en publiceerde die ook op de website van Batavialand (<https://www.batavialand.nl/kennis-en-collecties/waterbeheer-en-polders>).

SYMPOSIA

Batavialand neemt deel aan het Maritiem Portal en met dit portal is op 13 mei een groot symposium Natuur op Zee georganiseerd bij Batavialand. Tachtig belangstellenden namen deel. Tijdens de lunchpauze gaf Batavialand rondleidingen bij scheepswrak De Ventjager, bij de reconstructie van het Waterschip en bij de maritiem archeologische rijkscollectie in het depot. Zie voor het verslag van het symposium de blog van Ron Brand. <https://maritiemportal.nl/blog-symposium-natuur-op-zee-in-alle-opzichten-geslaagd/>

Ter gelegenheid van pensionering van conservator André Geurts organiseerde Batavialand 30 juni een minisymposium 'Erfgoed in meervoud' met o.a. een voordracht van universitair hoofddocent Steffen Nijhuis over het Nederlandse polderlandschap als erfgoed en bijdrage van André Geurts zelf over de verbeelding van het Flevolandse erfgoed.

De Glavimans Stichting en Batavialand organiseerden bij Batavialand op 9 december het veertiende 'Glavimans-symposium, dag van de historische maritieme archeologie in Nederland'. Bijdragen waren er over de opgravingen van archeoloog Cornelis Jan Glavimans (naamgever van symposium), over kanonnen in scheepswrakken, interdisciplinair onderzoek naar de scheepsconstructie en materiële cultuur van het wrak in de Waddenzee (Scheurak SO1), vervolgonderzoek naar het wrak van een straatvaarder (Queen Anne) opgegraven in Noordoostpolder, maritieme bedrijvigheid in Zaandam, de Hollandse houtmarkt tussen 1500 en 1800 en aangespoeld scheepshout. Negen pitches werden gegeven over digitaal onderzoek en recent onderzoek van studenten en vrijwilligers. Zie voor de eerdere symposia van deze stichting de congresbundels: <https://glavimans.wordpress.com/publicaties/>

TALENT- EN KENNISONTWIKKELING

De Veldschool

Van 4 t/m 29 juli organiseerden de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed en Batavialand een Veldschool Scheepsarcheologie Zeewolde waarbij een opgraving werd uitgevoerd op het wrak ZO31, een vroeg 16de-eeuws waterschip. Er namen studenten van de Universiteiten Leiden, Groningen, Amsterdam en Saxxion Hogeschool Deventer aan deel, en vrijwilligers onderwaterarcheologie AWN. Batavialand verzorgde meerdere workshops over waterschepen, scheepsarcheologie en het Zuiderzeegebied, conservering metaal en hout, het maken van een reconstructie van een waterschip, de laatste reis van de Batavia en de reconstructie van het VOC-retourschip, scheepsinventarissen en scheepsvondsten, en het online scheepswrakkenarchief. Enkele studenten die deelnamen aan de veldschool hebben zich later bij Batavialand gemeld met interesse voor vervolgstage of plek als erfgoedtalent.

Determineren

Voor AWN-leden organiseerde Batavialand een tweedelige cursus aardewerk determineren en veldverkenningen naar de Marker Wadden. Op verzoek van provincie Flevoland is ook een verkenning gedaan naar dijkresten in het Kuinderbos.

7. TRANSFORMATIE BATAVIALAND

WERKEN AAN EEN LANGE TERMIJN VISIE

Begin februari 2022 is het plan van aanpak van de kwartiermaker die door de provincie Flevoland is aangesteld voor de doorontwikkeling van Batavialand, opgeleverd. Dat plan is opgesteld met een vernieuwingsproces in fases, met als belangrijke eerste fase, de nieuwe toevoegingen op het terrein van de museumlocatie: het Nationaal Scheepsarcheologisch Depot, de Batavia aan Land en de werfwerkplaatsen. Daarbij gaan we van drie locaties naar 1.

Op moment dat de nieuwe directeur-bestuurder aantrad in juni 2022 is besloten om een integraal kernconcept voor het toekomstige museum op te stellen, zodat gewerkt kan worden aan een totaalbeeld en een langetermijnvisie gevormd kan worden op de organisatie en het museum. En inhoud bepaalt immers ook de vorm (voor de eerste bouwfase). Dat is een noodzakelijke en vruchtbare exercitie geweest. Het adagium voor dit proces was: teruggaan naar de basis, naar wat je hebt en waarom je er als organisatie bent. Daarbij ook in acht nemend wat de binding is tussen de drie locaties die tot 1 stichting zijn gefuseerd: het Erfgoedcentrum, de Batavia en de Bataviawerf. Wat is de overeenkomstigheid? En hoe maak je dat helder in je positionering? Met dank aan subsidie van de RCE en de provincie hebben we een eerste fase van een ‘Snelkookpan’ met de medewerkers en vrijwilligers gedaan, onder begeleiding en met input van Studio Louter en Opera Amsterdam, twee internationaal gerenommeerde bureaus op het gebied van museale concepten en presentaties. Tegelijk is er een traject gestart met Anteagroup voor geluid-, stof- en stankonderzoek van de werfactiviteiten en ten behoeve van toekomstige scheepsbouwactiviteiten, en om een ruimtelijk programma van eisen op te stellen.

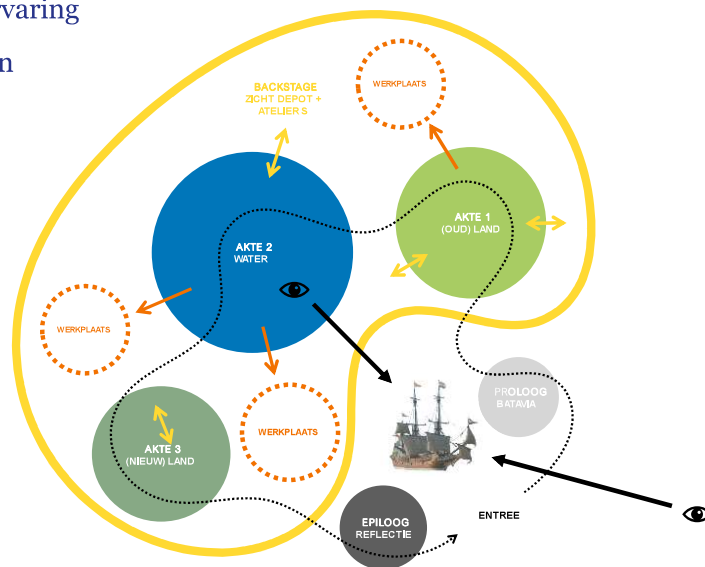
Het thema van waaruit verder wordt gewerkt is ‘Land onder Water’, in drie Aktes verteld: Oud Land, Water en Nieuw Land. Daarnaast is de wens de backstage-activiteiten van de organisatie op het publieke toneel te brengen. Dan spreken we erover om het nieuwe Nationaal Scheepsarcheologisch Depot tot een zichtdepot te maken, waarbij bezoekers in de ateliers van conservering en restauratie kunnen kijken en een blik in de collectie kunnen werpen. Bezoekers kunnen dan ook de activiteiten in de werkplaatsen van de werf die overgebracht worden zien en er zelfs aan deelnemen. Er is o.a. ook behoefte aan een speciale onderwijsruimte en een Archeohotspot XXL (denk aan LiveScience van Naturalis). Op deze wijze creëren we een logisch integraal concept waarbij de onderdelen elkaar versterken met als thema in de synergie: maken en meemaken. De visievorming zal nog doorlopen in 2023.

Tegelijk liep het overall-project doorontwikkeling van Batavialand door, waar onder andere het politieke proces en de voortgang van de planvorming wordt besproken met de begeleidingscommissie en in stuurgroepbijeenkomsten met de stakeholders RCE/OCW, de provincie Flevoland en de gemeente Lelystad. De BRINK rapportage van 2020 werd door de provincie Flevoland aan een financiële toets onderworpen

ten behoeve van het provinciale besluitvormingsproces. Gelijktijdig intensiveerde de gemeente Lelystad de verkenning van het Waterfront, de gebiedsontwikkeling van het kustgebied, onder meer met vier inloopavonden voor bewoners die werden gehouden bij Batavialand.

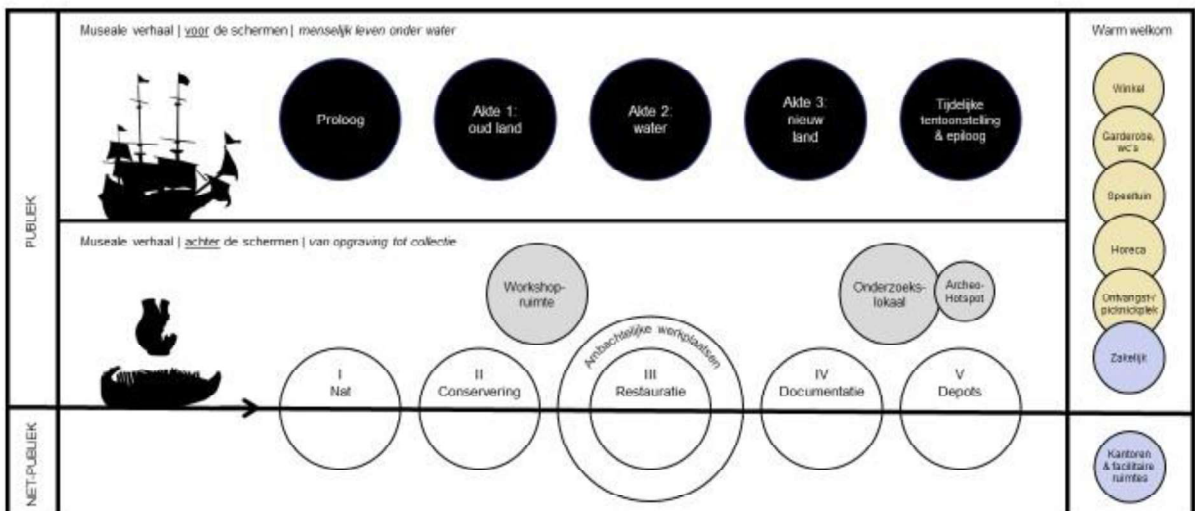
De eerste conceptschets van een integraal museaal plan en de laatste businesscase van BRINK, werden gepresenteerd op 12 oktober aan Provinciale Staten. De maanden erna ontving Batavialand vijf politieke partijen die met zowel statenleden als gemeenteraadsleden met ons in gesprek gingen over o.a. de toekomstvisie en een kijkje achter de schermen kregen in de depots.

Bezoekerservaring
in
verhaallijnen

UITWERKING

Ruimtelijk schema

8. DE INTERNE ORGANISATIE VAN BATAVIALAND

PERSONEEL & ORGANISATIE

Per 22 maart 2022 is de heer Menno Smits benoemt tot (interim) directeur-bestuurder. Dat hield in dat hij defungeerde als voorzitter van de Raad van Toezicht. Op 1 juni 2022 is de nieuwe directeur-bestuurder gestart, afkomstig uit het museale/erfgoedveld. De organisatie bestaat per 31 december uit 38 medewerkers, en 19 medewerkers die extern worden ingehuurd, op uitzendbasis, als ZZP-er, via het Werkbedrijf Lelystad of via de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed. Voor het frontoffice team werden de contracten van de medewerkers aangepast zodat er seizoensgebonden ingeroosterd kan worden. Tevens werd er een jaarrooster opgesteld.

Vrijwilligers maken een essentieel onderdeel uit van Batavialand. Samen met de vaste medewerkers zorgt een groep van ca. 190 enthousiaste vrijwilligers voor een gevarieerd aanbod van demonstraties, verhalen en activiteiten. Batavialand realiseerde dit jaar een noodzakelijke investering in de vrijwilligers, die voor het grootste deel werkzaam zijn op de locatie Bataviawerf. De groep vrijwilligers is sterk afgenomen tijdens deze lastige jaren. De vrijwilligers kregen eind 2022 een gecertificeerde coördinator die ervoor zorgt dat er vaste overleg- en contactstructuren zijn. Tevens zorgt de coördinator voor sociale samenhang en persoonlijke aandacht. Er wordt samen met de medewerker educatie en de vrijwillige gidsen een nieuw verhaal voor de rondleidingen geschreven. In 2023 zullen extra vrijwilligers worden geworven om de diverse teams verder te versterken.

De structuur van de organisatie bestaat uit twee pijlers, de afdelingen Publiek en Presentaties en Kennis en Collecties. Deze worden ondersteund door stafafdelingen.

ARBO, VERZUIM & VERTROUWENSPERSOON

Batavialand hecht aan een goed arbobeleid en het creëren van een gezonde en veilige omgeving voor medewerkers en bezoekers. Er worden regelmatig BHV trainingen gegeven aan medewerkers en vrijwilligers. Batavialand heeft een externe vertrouwenspersoon aangesteld. Er zijn in het verslagjaar geen meldingen geweest. Het verzuimpercentage over 2022 was 6,77% (2021: 2,58%). De verzuimfrequentie was gemiddeld 1,52 (2021: 0,71) en de gemiddelde verzuimduur was 16,3 dagen (2021: 12,9).

GOVERNANCE CODE CULTUUR

Stichting Erfgoedpark Batavialand laat zich in zijn organisatie, processen en activiteiten leiden door de 8 principes van de Governance Code Cultuur. De organisatie kent een Toezichthoudersmodel. De code heeft een vaste plek in de managementcyclus en wordt door de directie en de Raad van Toezicht ondergeschreven en is o.a. in het Raad van Toezichtreglement meegenomen. Sinds

het beheer van de Rijkscollectie van Maritieme Archeologie per 1 januari 2022 bij Batavialand is ondergebracht, en als zodanig in de Erfgoedwet is opgenomen, zullen enige wijzigingen in de statuten nog moeten worden aangebracht. In dit jaarverslag staan rechtsvorm, het besturingsmodel, het beloningsbeleid en (neven)functies van bestuurder en de raad van toezicht beschreven.

FAIR PRACTICE CODE

De code Fair Practice is voor Batavialand een concreet richtsnoer voor ons personeelsbeleid en onze inkoop en ons inkoopbeleid. We volgen de Museum-cao en relevante wet- en regelgeving. In juli 2022 is het personeelshandboek geüpdatet. Functies, taken en verantwoordelijkheden en vergoedingen voor vrijwilligers zijn helder vastgelegd. Voor opdrachten aan makers hanteren we de richtlijn kunstenaarshonorarium en de uurtarieven aan zzp-ers zijn marktconform. Wij kiezen onderaannemers die ons vertrouwen hebben en die werken conform de Fair Practice Code. Nadere toetsing van de Fair Practice Code zal in 2023 worden gedaan.

CODE DIVERSITEIT EN INCLUSIE

Wat betreft de Code Diversiteit en Inclusie richten we ons de komende jaren op een structurele inbedding van diversiteit, inclusie en gelijkwaardigheid in onze gehele organisatie. In 2022 was de VSC (Vereniging van Science Centres en wetenschapsmusea) met enkele leden actief in een driejarig programma 'Samen Inclusief' om daarvan in 2023 'lessons learned' te delen. Om niet het wiel opnieuw uit te vinden, is gekozen om daarop te wachten en studiedagen daarover te volgen alvorens een plan van aanpak te maken dat zorg moet dragen voor borging in de gehele organisatie. De organisatie heeft echter niet stil gestaan op dit onderwerp. Tijdens de coronajaren is de publieksprogrammering wel onder grote druk komen te staan. Met de werving van een nieuw Hoofd Publiek en Presentaties wordt nadrukkelijk gezocht naar iemand die op het gebied van diversiteit en inclusie een bewezen trackrecord heeft voor het publiek en de programmering. In 2022 is de organisatie gestart met het formuleren van een nieuwe toekomstvisie, waarin diversiteit, inclusie en gelijkwaardigheid een belangrijke plek zal krijgen.

Programma: In Batavialand is inherent aan de organisatie, een divers palet aan activiteiten in de programmering. We vertellen over de cultuurhistorie en het maken van de polder en de vele scheepswrakken die in Flevoland zijn gevonden. We bieden een inkijkje in ambachtelijke scheepswerkplaatsen en nodigen bezoekers uit deel te nemen in workshops, en het schip de 'Batavia' is te bezoeken. De ervaring voor bezoekers is en wordt daarom ook zeer gewaardeerd; met hoofd, hart en handen raken bezoekers betrokken.

Publiek: De kwantitatieve gegevens van het publiek, zijn als volgt onder te verdelen:

<i>Bezoekers</i>	<i>Aantal</i>
Reservering (groepen)	7.508
Museum kaart	18.405
Betalende volwassene	14.821
Niet betalende volwassene	1.477
Betalende kinderen	4.482
Niet betalende kinderen	1.755
Acties en barterdeals	4.862
Vrijkaarten	18
Gasten bijeenkomsten	<u>2.336</u>
Totaal	55.664

Daarnaast bezochten 4304 leerlingen en hun begeleiders ons museum. Vanuit het programma Samen Inclusief, die diverse tools en ervaringen voor alle VSC-leden heeft opgeleverd, zullen we in 2023 starten met een nulmeting. Tegelijk zullen we inzetten op diversificatie van ons bezoekersprofiel, waar we dat in de programmering direct kunnen toepassen.

Partners: Het belang van samenwerking met andere organisaties en experts, om nieuwe perspectieven en verhalen aan ons museum te verbinden is evident. Enkele voorbeelden waren in 2022 Landschapsbeheer, AWN, Maritiem Portaal, Netwerk Zuiderzeecollectie en Nationaal Park Nieuw Land.

Personeel: Batavialand heeft en koestert een lange traditie van een zeer divers personeel, wat betreft opleiding en werkzaamheden; historici, archeologen restauratoren, leermeesters hout- en metaal en werkbegeleiders zorgen voor de collectie, programma's en werkzaamheden op de werf en aan de Batavia, naast de kennis en kunde van communicatie, educatie, financiën en publieksonvangst. Vanuit de RCE zijn al enkele jaren medewerkers gedetacheerd bij Batavialand, die met de aanwijzing van het Nationaal Scheepsarcheologisch Depot over zullen gaan naar de loonlijst van Batavialand. Vanuit de gedachtengoed van Willem Vos, die met werkloze jongeren de 'Batavia' bouwde, bieden we samen met het Werkbedrijf Lelystad/Concern voor Werk mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt een gelegenheid om te werken, te leren en te re-integreren. In het verslagjaar hebben 11 deelnemers van het Werkbedrijf deze mogelijkheid benut. In 2022 nam Batavialand deel aan het project Lelytalent, er is een bedrijvencarrousel georganiseerd en tevens voor het jaar 2023 nieuwe ideeën aangeleverd. Met Europese financiering konden 7 buitenlandse jongeren tussen de 18 en 30 jaar een plek krijgen bij Batavialand. Internationale vrijwilligers kregen taallessen en culturele programma's aangeboden. Zij worden vanuit Batavialand begeleid door medewerkers en vrijwilligers.

ERKEND LEERBEDRIJF

Batavialand biedt als leerbedrijf organisatie-breed stageplekken beschikbaar: in 2022 hebben 22 stagiaires uit het middelbaar beroeps en hoger onderwijs hier gebruik van

gemaakt. 5 leerlingen uit het middelbaar onderwijs hebben een snuffelstage bij Batavialand voltooid.

MEDEZEGGENSCHAP

In 2019 is een vrijwilligersraad geïnstalleerd die uit 3 personen. De Vrijwilligersraad functioneert op basis van een in overleg opgesteld reglement. In het verslagjaar is elk kwartaal overleg gevoerd met de directie. Ook is een werving gedaan voor een personeelsvertegenwoordiging (pvt). Daaruit zijn 2 personen gekomen, en we zullen nog werven voor een derde persoon om een pvt in te kunnen stellen. Indien dat niet lukt, dragen we zorg voor minimaal 2 personeelsbijeenkomsten om op bedrijfssonderdelen informatie uit te wisselen.

ICT & FACILITAIRE ZAKEN

ICT Om in te spelen op externe factoren heeft Batavialand de ICT omgeving verder geoptimaliseerd en waar noodzakelijk vernieuwd. Door relatief veel personele wijzigingen en doordat thuiswerken is gestandaardiseerd heeft er meer onderhoud en beheer van het systeem plaatsgevonden. Door de grotere complexiteit, maatwerk en transitie van de organisatie moet er in de toekomst stappen worden gezet voor versterking of andere inrichting van de ICT functie.

Facilitaire zaken De contracten van leveranciers, dienstverleners en verzekeraars worden jaarlijks doorgenomen. Waar nodig zijn contracten opgezegd en voor een aantal contracten zijn andere financiële/inhoudelijke afspraken gemaakt. Een belangrijk onderdeel van de werkzaamheden betreft de verduurzaming van het pand, dat in eigendom van de provincie Flevoland is. Dat wordt door de provincie bekostigd, maar wordt met facilitaire zaken begeleid en voorbereid. Daarnaast ondersteunt facilitaire zaken bij de inrichting van tentoonstellingen.

9. DE FINANCIËLE ORGANISATIE VAN BATAVIALAND

RISICOBEBEERSING BINNEN BATAVIALAND

Ondanks de grote stappen die de organisatie heeft gezet op onder andere de financiële administratie, rapportages en (stuur)informatievoorziening heeft Batavialand op dit moment nog geen volwaardig risicomanagement; stappen worden gezet in het formaliseren van processen en procedures. Deze worden stap voor stap nader uitgewerkt en ingebed in de organisatie waardoor het systeem van risicomanagement wordt verankerd in het gedrag en de cultuur van de organisatie.

De volgende risico's binnen Stichting Erfgoedpark Batavialand kunnen worden aangegeven:

Strategisch/financieel

- Afhankelijkheid bezoekersstroom: Bij tegenvallende bezoekersaantallen en/of teruglopende (commerciële) omzet kan de financiële positie worden verzwakt. De financiële afhankelijkheid kan echter wel worden beïnvloed door bewust strategische keuzes te maken ten aanzien van het 'verdienmodel' (diversificatie van activiteiten) en het creëren van een financiële buffer. Door het opstellen van rapportages worden de resultaten nauwlettend gevolgd. De mogelijke acties die hieruit voortkomen worden besproken met de Raad van Toezicht.
- Subsidiegelden: Wanneer prestatieafspraken niet volledig worden nagekomen bestaat het risico op korting en of terugbetaling van een toegezegde subsidie. Door continu monitoren van de realisatie van de prestatieafspraken en periodieke verslaglegging van de voortgang van projecten is dit risico geminimaliseerd/gemitigeerd.

Operationeel

- IT-infrastructuur & -organisatie: Het risico bestaat dat de IT-infrastructuur kwetsbaar is door veroudering en onvoldoende aansluit op de verschillende bedrijfsprocessen en bedrijfsdoelstellingen. Door keuzes voor bepaalde systemen zijn onderlinge koppelingen niet in alle gevallen geautomatiseerd. Een aantal interne processen (koppelingen) zijn daardoor minder goed geoptimaliseerd met betrekking tot effectiviteit en efficiency. Om in te spelen op externe factoren heeft Batavialand de afgelopen jaren de ICT omgeving geoptimaliseerd en waar noodzakelijk vernieuwd. Daarnaast zullen er vaker controles op systemen worden uitgevoerd om de toepassing van bevoegdheden te blijven monitoren.
- Collectie: het risico op schade aan de collectie. Het museum beschikt over een Collectie Hulp Verlening plan (CHV). Er zijn voorwaarden opgesteld voor bezoekers met betrekking tot het bekijken en niet aanraken van objecten. De transporten zijn beveiligd op een wijze die rekening houdt met de kwetsbaarheid van het materiaal en belangrijke en of grote objecten worden uitgevoerd door erkende kunsttransporteurs.

- Bezoeker: het risico op een ongeval van een bezoeker. De organisatie heeft de procedures bij evacuatie en ontruiming vastgelegd in een BHV-plan. De gebouwen zijn eigendom van de provincie en gemeente en voldoen aan eisen en regelgeving. De cateraar dient zich te houden aan de wetgeving op het gebied van hygiëne.

In de afgelopen jaren is een eerste aanzet gedaan om de administratieve organisatie (AO) en interne beheersing (IB) te beschrijven.

De financiële administratie, (management)rapportages en informatievoorziening van projecten zijn de afgelopen jaren sterk verbeterd, waardoor budgethouders meer sturingsmogelijkheden hebben. In de komende jaren wordt de herijking van de Administratieve Organisatie aangepakt. Daarnaast zal verder worden geïnvesteerd in ontwikkeling van de capaciteiten en vaardigheden van het personeel.

Bestuursvergoeding

Stichting Erfgoedpark Batavialand volgt de geldende WNT-normen met betrekking tot bestuursvergoedingen.

Wet- en regelgeving

Er kunnen zich op het gebied van wet- en regelgeving ontwikkelingen voordoen. Stichting Erfgoedpark Batavialand volgt dit om - indien noodzakelijk - tijdig actie te kunnen ondernemen.

FINANCIËLE INSTRUMENTEN

Valuta- en prijsrisico

Stichting Erfgoedpark Batavialand is primair werkzaam in Nederland en voert haar dienstverlening en inkoopactiviteiten uit in de Eurozone. Van een valutarisico is derhalve geen sprake. Stichting Erfgoedpark Batavialand bezit geen effecten of andere beursgenoteerde financiële instrumenten, heeft relatief weinig voorraden en loopt derhalve geen prijsrisico.

Rente- en kasstroomrisico

Stichting Erfgoedpark Batavialand maakt geen gebruik van een kredietfaciliteit, waardoor hier geen renterisico aanwezig is, voor eventuele veranderingen in de rente en aflossingen.

Ten aanzien van de overtollige liquide middelen, heeft de onderneming een beperkt risico voor wat betreft de credit rente op de spaar- en betaalrekeningen.

Kredietrisico

Stichting Erfgoedpark Batavialand heeft geen significante concentraties van kredietrisico. Door Stichting Erfgoedpark Batavialand wordt geen kredietwaardigheidstoets uitgevoerd. Verkopen vindt in het algemeen plaats op basis van krediettermijnen van 14 dagen.

Liquiditeitsrisico

Stichting Erfgoedpark Batavialand maakt geen gebruik van een kredietfaciliteit bij een bank en heeft per balansdatum € 2.204.324,- aan liquide middelen.

Een onzekerheid over de mogelijkheden om geld aan te trekken is aanwezig, dit brengt een risico met zich mee.

CONTINUÏTEIT

In navolging van het voorgaande boekjaar was het jaar 2022 een jaar van herstel door de naweeën van de aan de coronapandemie verbonden maatregelen en richtlijnen. Met uitzondering van begin januari was Batavialand opengesteld voor publiek waarbij het herstel van de bezoekomvang en zakelijke dienstverlening trager verliep dan gehoopt. De diverse steunmaatregelen (ook met terugwerkende kracht) en eigen inbreng uit de bufferfunctie van het eigen vermogen was voldoende om het jaar financieel gezond af te kunnen sluiten.

Het bestuur verwacht verder herstel van publieksinkomsten waarbij een normale exploitatie op enig moment in zicht komt waarmee de continuïteit van de onderneming veiliggesteld kan worden. Op basis van deze verwachting, de verkregen compensaties en genomen maatregelen en op grond van de regels in het verslaggevingsstelsel heeft Batavialand de jaarrekening opgesteld op grond van de continuïteitsveronderstelling. Dat neemt niet weg dat onzekerheden kunnen blijven bestaan.

RESULTATEN

In verslagjaar heeft Stichting Erfgoedpark Batavialand door diverse ondersteunende maatregelen haar resultaatverwachting kunnen realiseren. In het verslagjaar is een positief resultaat behaald van € 315.510,-. Dit komt met name door een incidentele baten welke een navordering betreft van de museumkaart over de jaren 2018-2021. De ontvangen coronasteun - o.a. NOW afrekeningen, Mondriaanfonds, alsmede SPUK 2020 - heeft een positief effect gehad op de publieksinkomsten, die zijn achtergebleven doordat er lagere bezoekersaantallen zijn gerealiseerd door de naweeën van de coronapandemie. Verder is het resultaat positief beïnvloed door zorgvuldig en creatief werken van de organisatie en daarnaast door scherp te letten op de overige bedrijfslasten.

In 2019 is de actie *Batavia aan Land* gestart waar € 82.924,- reeds voor is ontvangen van particulieren/bedrijven. In verslagjaar zijn € 6.348,- aan baten ontvangen welke vanuit het resultaat zijn toegevoegd aan de bestemmingsreserve Batavia aan Land. Als gevolg van wereldwijde chiptekorten heeft het realiseren van een maritiem archeologische klimaatunit tot 3 maal toe vertraging opgelopen in 2022. Medio 2023 zal de klimaatunits worden gerealiseerd waardoor een bestemmingsreserve is gevormd en in verslagjaar € 85.905,- is toegevoegd vanuit het resultaat. Het resterende saldo ad € 221.257,- positief zal worden toegevoegd aan de algemene reserve.

RESULTATEN IN RELATIE TOT VOORGAAND JAAR

Dit verkort financieel overzicht is ontleend aan jaarrekening van Stichting Erfgoedpark Batavialand zoals opgenomen in dit bestuursverslag.

	Realisatie	Vorig jaar	Vershil	Vershil %
Bezoekers	55.664	34.506	21.158	61,3%
Eigen- en publieksinkomsten	€ 1.085.480	€ 621.949	€ 463.531	74,5%
Subsidie inkomsten	€ 3.381.847	€ 3.259.579	€ 122.268	3,8%
Totale baten	€ 4.467.327	€ 3.881.528	€ 585.799	15,1%
Totale lasten	€ 4.153.817	€ 3.620.922	€ 532.895	14,7%
Exploitatieresultaat	€ 315.510	€ 260.606	€ 52.904	

Het resultaat uit gewone bedrijfsuitoefening bedraagt € 315.510,- positief versus € 260.606,- positief vorig jaar.

De totale opbrengsten zijn ten opzichte van voorgaand jaar gestegen tot € 4,5 miljoen (€ 3,9 miljoen in 2021):

- De eigen inkomsten zijn met € 464 k gestegen ten opzichte van 2021 door meer omzet uit winkel, catering en zaalhuur. Binnen de eigen inkomsten heeft een incidentele bate ad € 267k inzake de museumkaart 2018-2021 plaatsgevonden. Na de heropening is er weer bezoek ontvangen, wat met name (museum)kaarthouders betreft. Hierdoor vallen ondanks goede bezoekersaantallen tijdens de zomermaanden de commerciële inkomsten weliswaar tegen, maar liggen deze wel op het niveau van voorgaand boekjaar.
- De omvang van de subsidiebatens is gestegen tot € 3,4 miljoen (€ 3,3 miljoen in 2021) door reguliere subsidie indexaties alsmede door ontvangen corona steun, waaronder het Mondriaanfonds en SPUK 2020.

De lasten zijn ten opzicht van 2021 gestegen tot € 4,2 miljoen (€ 3,6 miljoen in 2021). Het op niveau blijven van de lasten t.o.v. voorgaand boekjaar is met name veroorzaakt door de ingrijpende impact van de naweën van de coronapandemie en de daarmee samenhangende steunmaatregelen. De volgende zaken hebben een positief/negatief effect gehad op de lasten:

- De lonen en salarissen zijn gestegen door indexaties van lonen en door versterking van het functiehuis;
- Ontvangen steunmaatregel Noodmaatregel Overbrugging voor Werkgelegenheid (NOW) heeft een positief effect;
- De overige lasten zijn gestegen door met indexaties van kosten alsmede hogere lasten publieksinkomsten door een hogere bezoekersomvang;

Voor uitgebreidere financiële informatie verwijzen wij u naar de jaarrekening van Stichting Erfgoedpark Batavialand zoals opgenomen in dit bestuursverslag.

RESULTATEN IN RELATIE TOT DE BEGROTING

	Realisatie	begroting	Verschil	Verschil %
Bezoekers	55.664	70.000	-14.336	-20,5%
Eigen- en publieksinkomsten	€ 1.085.480	€ 1.187.380	€ -101.900	-8,6%
Subsidie inkomsten	€ 3.381.847	€ 3.894.557	€ -512.710	-13,2%
Totale baten	€ 4.467.327	€ 5.081.937	€ -614.610	-12,1%
Totale lasten	€ 4.153.817	€ 5.196.918	€ -1.043.101	-20,1%
Exploitatieresultaat	€ 315.510	€ -114.981	€ 428.491	

De belangrijkste conclusies zijn:

- De baten lopen achter op de begroting doordat subsidiebaten worden doorgeschoven naar toekomstige boekjaren. Hierdoor zijn met betrekking tot de realisatie de begrote subsidiebaten nog niet volledig benut;
- Investeringssubsidies worden onder de langlopende schulden verantwoord. De investeringssubsidie valt vrij via de exploitatierekening, gelijklopend met de afschrijvingstermijn van de investering, echter werd dat in de begrote cijfers niet als zodanig gepresenteerd;
- Door het trager dan verwacht herstel van bezoekersaantallen (naweeën van de coronapandemie) zijn geraamde entreebaten en andere commerciële baten niet gerealiseerd;
- Niet alle lasten zijn gedekt door subsidiegelden;
- Onder de salarissen is de ontvangen steunmaatregel Noodmaatregel Overbrugging voor Werkgelegenheid (NOW) ad € 118.989 gerubriceerd waardoor in verslagjaar een negatief saldo zichtbaar is welke in de begrote cijfers niet was voorzien.

De afwijkingen ten opzichte van de begroting 2022 ad € 428 k zijn als volgt:

BATEN

De *baten* lopen ad € 615k achter op de begroting door:

- Doorschuiven van subsidiegelden wegwerken achterstanden ad € 111 k i.v.m. vertraging van werkzaamheden door coronamaatregelen, daardoor nog niet volledig gerealiseerde subsidiegelden;
- Bepaalde subsidiegelden ten tijde van het begroten niet bekend waren wat een afwijking geeft t.o.v. de begroting;
- Investeringssubsidies ad € 128k worden onder de langlopende schulden verantwoord. De investeringssubsidie valt vrij via de exploitatierekening, gelijklopend met de afschrijvingstermijn van de investering, echter werd dat in de begrote cijfers niet als zodanig gepresenteerd;
- In navolging van vorig jaar is er in 2022 met niet betalende donateurs contact gezocht. Dit heeft enerzijds geleid tot het alsnog ontvangen van gelden,

anderzijds heeft dit geleid tot opzeggingen. Daarnaast hebben er opzeggingen plaatsgevonden door de verslechterde financiële situatie waaronder hogere marktprijzen. Derhalve geeft dit een afwijking van € 8 k t.o.v. de begroting;

- Na deze opschoonactie liggen de donateursgelden in lijn met de begroting;
- Geraamde sponsoring / fondsenwerving niet gehaald ad € 50 k;
- Het herstel van de publieksinkomsten waaronder bezoekersaantallen en groepsreserveringen verloopt trager dan verwacht en blijft achter t.o.v. de begroting. Dit is conform het landelijk beeld bij musea zoals gedeeld is door de Museumvereniging. Door wegvallende reserveringen en bezoekersaantallen die lager uitvielen dan begroot, zijn geraamde publieksinkomsten onvoldoende gerealiseerd.
- In 2022 is een incidentele bate verantwoord ad € 267k wat een correctie betreft van de museumkaart over de jaren 2018-2021.

Voor uitgebreidere financiële informatie verwijzen wij u naar de jaarrekening van Stichting Erfgoedpark Batavialand zoals opgenomen in dit bestuursverslag.

LASTEN

De lasten lopen ad € 1 mln achter op de begroting doordat:

- In de begrote lasten zijn gelden voorzien ten behoeve de realisatie van het Nationaal Scheepsarcheologisch Depot. Door tragere besluitvorming zijn deze gelden en daarmee samenhangende lasten niet tot uitkering gekomen wat een verschil geeft t.o.v. de begrote cijfers.
- Nog niet alle lasten met betrekking tot subsidiegelden en financiering van activiteiten uit projectgelden zijn gerealiseerd. Waarbij lasten welke betrekking hebben op subsidiegelden doorlopen naar het volgend boekjaar;
- De personele lasten zijn lager dan begroot door het anders invullen van opengevallen functies en ontvangen Noodmaatregel Overbrugging voor Werkgelegenheid (NOW);
- De huisvestingslasten zijn lager dan begroot doordat er een na-verrekening (doorbelasting) van gas, water en licht heeft plaatsgevonden inzake voorgaande boekjaren (2020-2022) welke niet was begroot.
- De verkooplasten lager zijn dan begroot doordat kosten niet gemaakt zijn door de coronapandemie;
- De verkooplasten, autolasten en kantoorlasten liggen in lijn met de begroting en t.o.v. voorgaand jaar.
- Advies- en algemene kosten zijn hoger dan begroot. De verzekeringslasten zijn hoger dan begroot en dan voorgaand jaar, dit betreft herrubricering van verzekeringslasten. De accountantskosten wijken af door extra gemaakte kosten voor niet begrote subsidiecontroles (o.a. NOW).

10. JAARREKENING 2022

BALANS PER 31 DECEMBER 2022

	<u>31-12-2022</u>	<u>31-12-2021</u>
	€	€
ACTIVA		
Vaste activa		
<i>Materiële vaste activa</i>	<i>1</i>	
Bedrijfsgebouwen en -terreinen	9.919	10.284
Vervoermiddelen	2.982	4.592
Inventaris	<u>755.643</u>	<u>639.893</u>
	<u>768.544</u>	<u>654.769</u>
Vlottende activa		
<i>Voorraden</i>	<i>2</i>	
	<u>20.498</u>	<u>26.171</u>
<i>Vorderingen</i>		
Vorderingen op handelsdebiteuren	<i>3</i>	89.394
Belastingen en premies sociale verzekeringen	<i>4</i>	98.789
Overige vorderingen en overlopende activa	<i>5</i>	<u>581.991</u>
	<u>770.174</u>	<u>530.013</u>
<i>Liquide middelen</i>	<i>6</i>	
	<u>2.808.719</u>	<u>2.204.324</u>
Totaal activazijde	<u><u>4.367.935</u></u>	<u><u>3.415.277</u></u>

	<u>31-12-2022</u>	<u>31-12-2021</u>
	€	€
PASSIVA		
Eigen vermogen		
7		
Algemene reserve	8 1.042.152	820.895
Bestemmingsreserves	9 <u>175.177</u>	<u>296.924</u>
	<u>1.217.329</u>	<u>1.117.819</u>
Vorzieningen		
Overige voorzieningen	10 <u>840.226</u>	<u>732.971</u>
Langlopende schulden		
Investeringsubsidie	11 <u>128.932</u>	<u>-</u>
Kortlopende schulden		
Schulden aan leveranciers en handelskredieten	12 255.472	256.822
Schulden ter zake van belastingen en premies sociale verzekeringen	13 71.179	116.720
Overige schulden en overlopende passiva	14 <u>1.854.797</u>	<u>1.190.945</u>
	<u>2.181.448</u>	<u>1.564.487</u>
Totaal passivazijde	<u><u>4.367.935</u></u>	<u><u>3.415.277</u></u>

CATEGORIALE EXPLOITATIEREKENING 2022

	<u>Realisatie</u> <u>2022</u> €	<u>Begroting</u> <u>2022</u> €	<u>Realisatie</u> <u>2021</u> €
BATEN			
Eigen inkomsten			
1 Publieksinkomsten binnenland	922.971	989.321	423.439
2 Kaartverkoop	734.906	600.000	246.442
3 Overige publieksinkomsten	188.065	389.321	176.997
4 Publieksinkomsten buitenland	-	-	-
10 Totaal directe inkomsten	922.971	989.321	423.439
11 Indirecte inkomsten (giften)	10.500	-	7.500
12 Private middelen - particulieren incl. vriendenverenigingen	145.583	148.059	184.427
13 Private middelen - bedrijven	3.134	-	3.012
14 Private middelen - private fondsen	-	50.000	-
15 Private middelen - goede doelenloterijen	3.292	-	3.571
16 Totaal bijdragen uit private middelen	152.009	198.059	191.010
17 Totaal eigen inkomsten	1.085.480	1.187.380	621.949
Subsidies			
19 Totaal structureel OCW	583.886	1.033.420	733.713
21 OCW: huisvesting	147.311	-	-
22 OCW: collectiebeheer	436.575	1.033.420	733.713
25 Totaal structureel Provincie	1.840.721	2.155.072	1.917.084
28 Totaal structurele subsidies	2.424.607	3.188.492	2.650.797
29 Incidentele publieke subsidies	957.240	706.065	608.782
30 Totaal subsidies	3.381.847	3.894.557	3.259.579
TOTALE BATEN	4.467.327	5.081.937	3.881.528
LASTEN			
1 Personeelslasten	1.665.660	2.026.854	1.468.077
2 Huisvestingslasten	819.855	890.872	774.533
3 Afschrijvingen	26.704	31.577	33.197
5 Overige lasten	1.628.214	2.238.950	1.338.191
TOTALE LASTEN	4.140.433	5.188.253	3.613.998
6 Saldo uit gewone bedrijfsvoering	326.894	-106.316	267.530
7 Saldo rentebaten/ - rentelasten	-13.384	-8.665	-6.924
EXPLOITATIERESULTAAT	313.510	-114.981	260.606
Bestemming exploitatieresultaat			
Algemene reserve provincie Flevoland	-24.731	-	-
Algemene reserve derden	245.988	-	18.690
Bestemmingsreserve Batavia aan Land	6.348	-	241.916
Bestemmingsreserve beheer collecties	85.905	-	-
	313.510	-	260.606

Functionele exploitatierekening

	<u>Realisatie</u>	<u>Publieks-</u>	<u>Collectie-</u>	<u>Algemeen</u>
	<u>2022</u>	<u>activiteiten</u>	<u>beheer</u>	<u>Beheer</u>
	€	2022	2022	2022
		€	€	€
BATEN				
Eigen inkomsten				
1 Publieksinkomsten binnenland	922.971	922.971	-	-
2 Kaartverkoop	734.906	734.906	-	-
3 Overige publieksinkomsten	188.065	188.065	-	-
4 Publieksinkomsten buitenland	-	-	-	-
10 Totaal directe inkomsten	922.971	922.971	-	-
11 Indirecte inkomsten (giften)	10.500	10.500	-	-
12 Private middelen - particulieren incl. vriendenverenigingen	145.583	145.583	-	-
13 Private middelen - bedrijven	3.134	3.134	-	-
14 Private middelen - private fondsen	-	-	-	-
15 Private middelen - goede doelenloterijen	3.292	3.292	-	-
16 Totaal bijdragen uit private middelen	152.009	152.009	-	-
17 Totaal eigen inkomsten	1.085.480	1.085.480	-	-
Subsidies				
19 Totaal structureel OCW	583.886	-	583.886	-
21 OCW: huisvesting	147.311	-	147.311	-
22 OCW: collectiebeheer	436.575	-	436.575	-
25 Totaal structureel Provincie	1.840.721	557.034	896.367	387.320
28 Totaal structurele subsidies	2.424.607	557.034	1.480.254	387.320
29 Incidentele publieke subsidies	957.240	107.500	332.062	517.677
30 Totaal subsidies	3.381.847	664.534	1.812.316	904.997
TOTALE BATEN	4.467.327	1.750.014	1.812.316	904.997
LASTEN				
1 Personeelslasten	1.665.660	648.446	566.334	450.880
2 Huisvestingslasten	819.855	459.186	241.023	119.647
3 Afschrijvingen	26.704	9.261	11.003	6.440
4 Aankopen	-	-	-	-
5 Overige lasten	1.628.214	484.700	827.727	315.788
TOTALE LASTEN	4.140.433	1.601.593	1.646.086	892.754
6 Saldo uit gewone bedrijfsvoering	326.894	148.421	166.230	12.243
7 Saldo rentebaten/ - rentelasten	-13.384	-4.642	-5.515	-3.227
EXPLOITATIERESULTAAT	313.510	143.780	160.715	9.015

MEERJARENOVERZICHT

	<u>31-12-2022</u>	<u>31-12-2021</u>	<u>31-12-2020</u>	<u>31-12-2019</u>	<u>31-12-2018</u>
	€	€	€	€	€
<i>Activa</i>					
Vaste activa					
Materiële vaste activa	768.544	654.769	659.846	673.387	558.760
Vlottende activa					
Vorraden	20.498	26.171	30.826	56.109	53.712
Vorderingen	770.174	530.013	396.052	610.715	535.023
Liquide middelen	2.808.719	2.204.324	2.030.254	1.064.121	970.910
Totaal activa	<u>4.367.935</u>	<u>3.415.277</u>	<u>3.116.978</u>	<u>2.404.332</u>	<u>2.118.405</u>
<i>Passiva</i>					
Stichtingsvermogen	1.217.329	1.117.819	857.213	745.660	507.876
Voorzieningen	840.226	732.971	465.000	70.000	-
Langlopende schulden	128.932	-	17.127	17.127	17.127
Kortlopende schulden	2.181.448	1.564.487	1.777.638	1.571.545	1.593.402
Totaal passiva	<u>4.367.935</u>	<u>3.415.277</u>	<u>3.116.978</u>	<u>2.404.332</u>	<u>2.118.405</u>
	<u>2022</u>	<u>2021</u>	<u>2020</u>	<u>2019</u>	<u>2018</u>
	€	€	€	€	€
Baten	4.467.326	3.881.528	3.626.339	4.958.650	4.903.770
Totaal van netto resultaat	313.510	260.606	111.553	237.786	-155.896
Stichtingsvermogen	1.217.329	1.117.819	857.213	745.660	507.876

GRONDSLAGEN VAN WAARDERING EN RESULTAATBEPALING

INFORMATIE OVER DE RECHTSPERSOON

Vestigingsadres en inschrijfnummer handelsregister

Stichting Erfgoedpark Batavialand is feitelijk en statutair gevestigd op Oostvaardersdijk 01 13, 8242PA te Lelystad en is ingeschreven bij het handelsregister onder nummer 60581212.

ALGEMENE TOELICHTING

Aard der stichtingsactiviteiten

De activiteiten van Stichting Erfgoedpark Batavialand bestaan voornamelijk uit: de oprichting, de instandhouding en de exploitatie van een erfgoedpark, waarin de historie en de karakteristieken van Nederland, levend op de grens van land en water, op allerlei wijzen worden verbeeld, beschreven en tentoongesteld.

De locatie van de feitelijke activiteiten

Stichting Erfgoedpark Batavialand is feitelijk gevestigd op Oostvaardersdijk 01 13, 8242PA te Lelystad.

ALGEMENE GRONDSLAGEN VOOR VERSLAGGEVING

De standaarden op basis waarvan de jaarrekening is opgesteld

De jaarrekening is opgesteld overeenkomstig het Handboek verantwoording cultuursubsidies musea 2021-2024 van het Ministerie van OCW. Bij de totstandkoming is aansluiting gezocht met Titel 9 BW 2 en RJ 640 (Organisaties zonder winstoogmerk).

Activa en passiva worden in het algemeen gewaardeerd, voor zover niet anders is vermeld, tegen nominale waarde. Winsten worden toegerekend aan de periode waarin ze zijn gerealiseerd. Verliezen worden verantwoord in het jaar waarin ze voorzienbaar zijn.

Continuïteit

De gehanteerde grondslagen voor waardering en resultaatbepaling zijn gebaseerd op de continuïteitsveronderstelling van de stichting.

Collectie

De stichting waardeert haar collectie in principe op nihil, echter inventaris van de Batavia, de Flevo Aak en het Waterschip worden als aparte onderdelen op kostprijs gewaardeerd. Hierbij geldt dat men niet afschrijft.

De waarderingsgrondslag per collectie item is als volgt:

- Inventaris VOC - schip Batavia - kostprijs;
- De Flevo Aak - kostprijs;
- Het Waterschip – kostprijs;
- Admiraliteitsschip De Zeven Provinciën - nihil.

Schattingen

Om de grondslagen en regels voor het opstellen van de jaarrekening te kunnen toepassen, is het nodig dat het bestuur van Stichting Erfgoedpark Batavialand zich over verschillende zaken een oordeel vormt, en dat het bestuur schattingen maakt die essentieel kunnen zijn voor de in de jaarrekening opgenomen bedragen. Indien het voor het geven van het in artikel 2:362 lid 1 BW vereiste inzicht noodzakelijk is, is de aard van deze oordelen en schattingen inclusief de bijbehorende veronderstellingen opgenomen bij de toelichting op de betreffende jaarrekeningposten.

Informatieverschaffing over afwijkingen in bedragen van het voorgaande boekjaar als gevolg van een herziening

De in deze jaarrekening opgenomen vergelijkende cijfers zijn waar nodig aangepast ter bevordering van de inzichtvereiste.

Financiële instrumenten

Onder financiële instrumenten worden zowel primaire financiële instrumenten, zoals vorderingen en schulden, als financiële derivaten verstaan. Voor de grondslagen van primaire financiële instrumenten wordt verwezen naar de behandeling per balanspost. De stichting maakt geen gebruik van derivaten.

GRONDSLAGEN VOOR DE WAARDERING VAN ACTIVA EN PASSIVA

Materiële vaste activa

Bedrijfsgebouwen en -terreinen worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs plus bijkomende kosten of vervaardigingsprijs onder aftrek van lineaire afschrijvingen gedurende de verwachte toekomstige gebruiksduur. Op terreinen wordt niet afgeschreven. Er wordt rekening gehouden met de bijzondere waardeverminderingen die op balansdatum worden verwacht.

Overige materiële vaste activa worden gewaardeerd tegen verkrijgings- of vervaardigingsprijs inclusief direct toerekenbare kosten, onder aftrek van lineaire afschrijvingen gedurende de verwachte toekomstige gebruiksduur en bijzondere waardeverminderingen.

Investeringssubsidies worden onder de langlopende schulden verantwoord. De investeringssubsidie valt vrij via de exploitatierekening, gelijklopend met de afschrijvingstermijn van de investering.

Bijzondere waardevermindering van vaste activa

De stichting beoordeelt op iedere balansdatum of er aanwijzingen zijn dat een vast actief aan een bijzondere waardevermindering onderhevig kan zijn. Indien dergelijke indicaties aanwezig zijn, wordt de realiseerbare waarde van het actief vastgesteld. Indien het niet mogelijk is de realiseerbare waarde voor het individuele actief te bepalen, wordt de realiseerbare waarde bepaald van de kasstroomgenererende eenheid waartoe het actief behoort. Van een bijzondere waardevermindering is sprake als de boekwaarde van een actief hoger is dan de realiseerbare waarde; de realiseerbare waarde is de hoogste van de opbrengstwaarde en de bedrijfswaarde. Een bijzondere-waardeverminderingverlies wordt direct als een last verwerkt in de staat van baten en lasten onder gelijktijdige verlaging van de boekwaarde van het betreffende actief.

Vorraden

Vorraden grond- en hulpstoffen en handelsgoederen worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs of lagere netto-opbrengstwaarde. Deze lagere netto-opbrengstwaarde wordt bepaald door individuele beoordeling van de voorraden. De waardering van de voorraden grond- en hulpstoffen komt tot stand op basis van de FIFO-methode (first in, first out).

Vorderingen en overlopende activa

Vorderingen worden bij eerste verwerking gewaardeerd tegen de reële waarde van de tegenprestatie. Vorderingen worden na eerste verwerking gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs. Indien geen sprake is van (dis)agio en transactiekosten is de geamortiseerde kostprijs gelijk aan de nominale waarde van de vorderingen. Noodzakelijk geachte voorzieningen wegens oninbaarheid worden in mindering gebracht op de boekwaarde van de vordering. Deze voorzieningen worden bepaald op basis van individuele beoordeling van de vorderingen.

Bestemmingsreserves

Deze reserves worden gevormd door (een deel van) het voordelig resultaat van enig jaar te bestemmen voor een toekomstige investering en/of activiteit. Per categorie wordt haar aandeel in deze reserves toegelicht. De bestemmingsreserves staan vrij ter beschikking van de stichting. Eventuele aanvullende beperkingen zijn opgenomen bij de bestemmingsreserve in de toelichting op de balans.

Voorzieningen

Voorzieningen worden gevormd voor in rechte afdwingbare of feitelijke verplichtingen die op de balansdatum bestaan, waarbij het waarschijnlijk is dat een uitstroom van middelen noodzakelijk is en waarvan de omvang op betrouwbare wijze is te schatten.

De voorzieningen worden gewaardeerd tegen de beste schatting van de bedragen die noodzakelijk zijn om de verplichtingen per balansdatum af te wikkelen.

Pensioenvoorzieningen worden gewaardeerd op basis van actuariële grondslagen. De overige voorzieningen worden gewaardeerd tegen de nominale waarde van de uitgaven die naar verwachting noodzakelijk zijn om de verplichtingen af te wikkelen, tenzij anders vermeld.

Wanneer de verwachting is dat een derde de verplichtingen vergoedt, en wanneer het waarschijnlijk is dat deze vergoeding zal worden ontvangen bij de afwikkeling van de verplichting, dan wordt deze vergoeding als een actief in de balans opgenomen.

Overige voorzieningen

De overige voorzieningen worden opgenomen tegen nominale waarde van de voor de afwikkeling van de voorziening naar verwachting noodzakelijke uitgaven.

GRONDSLAGEN VOOR DE BEPALING VAN HET RESULTAAT

Resultaatbepaling

Het resultaat wordt bepaald als het verschil tussen de baten en lasten met inachtneming van de hiervoor vermelde waarderinggrondslagen.

Winsten zijn verantwoord in het jaar waarin de goederen zijn geleverd c.q. de diensten zijn verricht. Verliezen welke hun oorsprong vinden in het boekjaar zijn in aanmerking genomen zodra deze voorzienbaar zijn.

Subsidiebaten

Exploitatiesubsidies worden ten gunste van exploitatierekening gebracht in het jaar ten laste waarvan de gesubsidieerde uitgaven komen/waarvan de opbrengsten zijn gedeerd/waarvan het exploitatietekort zich heeft voorgedaan.

Lasten

De personeelskosten en andere kosten worden toegerekend aan de bestedingen in het kader van de verstrekte subsidie (projecten), de overige lasten worden toegerekend aan de inkoopwaarde overige baten en overige lasten.

Lonen en salarissen

De aan het personeel verschuldigde beloningen worden op grond van de arbeidsvoorwaarden verwerkt in de staat van baten en lasten.

Pensioenlasten

Stichting Erfgoedpark Batavialand heeft alle pensioenregelingen verwerkt volgens de verplichtingenbenadering. De over het verslagjaar verschuldigde premie wordt als last verantwoord. Mutaties in de pensioenvoorziening worden ook in de staat van baten en lasten verwerkt. Als de reeds betaalde premiebedragen de verschuldigde premie overtreffen, wordt het meerdere opgenomen als overlopend actief voor zover sprake zal zijn van terugbetaling door het fonds of van verrekening met in de toekomst verschuldigde premies. Indien er, naast de verplichting voor periodieke

pensioenpremies, een verplichting bestaat voor per balansdatum opgebouwde pensioenrechten (backserviceverplichtingen), wordt de verplichting in de balans opgenomen tegen de contante waarde.

Ultimo 2022 (en 2021) waren er voor de vennootschap geen pensioenvorderingen en geen verplichtingen naast de betaling van de jaarlijks aan de pensioenuitvoerder verschuldigde premie.

Afschrijvingen op materiële vaste activa

Materiële vaste activa worden vanaf het moment van gereedheid voor ingebruikneming afgeschreven over de verwachte toekomstige gebruiksduur van het actief. Indien een schattingswijziging plaatsvindt van de toekomstige gebruiksduur, dan worden de toekomstige afschrijvingen aangepast. Boekwinsten en -verliezen uit de incidentele verkoop van materiële vaste activa zijn begrepen onder de afschrijvingen.

Financiële baten en lasten

De rentebaten en -lasten betreffen de op de verslagperiode betrekking hebbende renteopbrengsten en -kosten.

Verdeelsleutel voor toerekening financiële baten en lasten

Verdeelsleutel voor toerekening van baten en lasten aan museale functies. Bij de functionele exploitatierekening worden de onderstaande verdeelsleutels toegepast:

Directe opbrengsten: deze omvatten de entreeopbrengsten, de opbrengsten uit de winkel, horeca, zaalhuur en overige baten.

Indirecte opbrengsten: deze bestaan voornamelijk uit giften. Deze opbrengst wordt volledig aan publieksactiviteiten toegerekend.

Private middelen: deze bestaan voornamelijk uit donaties van particulieren en bedrijven alsmede van loterijen. Deze opbrengst wordt volledig aan publieksactiviteiten toegerekend.

Subsidie OCW: de huurbijdrage wordt toegerekend op basis van uitgaven welke direct gerelateerd zijn aan huisvesting van OCW collectiebeheer. De subsidie collectiebeheer wordt toegerekend op basis van de uitgaven van OCW collectiebeheer.

Overige subsidies en bijdragen: deze worden aan de functie toegerekend die voor de uitvoering van de gesubsidieerde activiteit verantwoordelijk is en daardoor de tegenprestatie levert.

Personeelslasten: de personeelslasten worden toegerekend op basis van het formatieoverzicht waarbij in beginsel een directe toedeling plaatsvindt aan functies welke gebonden zijn aan subsidiestromen.

Afschrijvingen: de afschrijvingskosten worden aan de betreffende functie toegerekend middels een procentuele verdeling.

Huisvestingslasten: deze wordt toegerekend op basis van een procentuele verdeling en op basis van een inschatting van het gebruik over de verschillende functies.

Overige lasten: de overige lasten worden in beginsel door middel van directe kostentoedeling aan collectiebeheer toegerekend, vervolgens worden de resterende kosten toegerekend op basis van een procentuele verdeling.

Rentebaten en rentelasten: deze worden aan de betreffende functie toegerekend middels een procentuele verdeling.

TOELICHTING OP DE BALANS PER 31 DECEMBER 2022

ACTIVA

Vaste activa

1 Materiële vaste activa

	Bedrijfsge- bouwen en -terreinen	Vervoer- middelen	Inventaris	Totaal
	€	€	€	€
Stand per 1 januari 2022				
Verkrijgings- of vervaardigingsprijs	10.960	31.775	1.019.928	1.062.663
Cumulatieve afschrijvingen	<u>-676</u>	<u>-27.183</u>	<u>-380.035</u>	<u>-407.894</u>
Boekwaarde per 1 januari 2022	<u>10.284</u>	<u>4.592</u>	<u>639.893</u>	<u>654.769</u>
Mutaties				
Investerings	-	-	11.547	11.547
Afschrijvingen	-365	-1.610	-24.729	-26.704
Project investeringen	<u>-</u>	<u>-</u>	<u>128.932</u>	<u>128.932</u>
Saldo mutaties	<u>-365</u>	<u>-1.610</u>	<u>115.750</u>	<u>113.775</u>
Stand per 31 december 2022				
Verkrijgings- of vervaardigingsprijs	10.960	31.775	1.031.475	1.074.210
Cumulatieve afschrijvingen	<u>-1.041</u>	<u>-28.793</u>	<u>-275.832</u>	<u>-305.666</u>
Boekwaarde per 31 december 2022	<u>9.919</u>	<u>2.982</u>	<u>755.643</u>	<u>768.544</u>
Afschrijvingspercentages	<u>10%</u>	<u>20%</u>	<u>10% - 20%</u>	

De investeringen in machines en installaties en inventaris welke volledig gedekt zijn vanuit de subsidiebaten worden onder de langlopende schulden verantwoord. In 2022 bedraagt deze investering € 128.932.

De grootste aanschaffingen betroffen verbeteren van klimatisering van het archief, een constante klimaatkamer alsmede verbeterde toegankelijkheid van het restauratieatelier.

Begin 2017 zijn de schepen van Stichting Bataviawerf overgedragen aan Stichting Erfgoedpark Batavialand. Het juridisch eigendom van de schepen ligt bij de Stichting Historische Schepen Batavialand (met uitzondering van het Waterschip en de Flevo Aak).

Flottende activa

	<u>31-12-2022</u>	<u>31-12-2021</u>
	€	€
2 Voorraden		
Winkelvoorraad	<u>20.498</u>	<u>26.171</u>
3 Vorderingen op handelsdebiteuren		
Debiteuren	<u>89.394</u>	<u>167.032</u>
4 Belastingen en premies sociale verzekeringen		
Omzetbelasting	<u>98.789</u>	<u>52.467</u>
5 Overige vorderingen en overlopende activa		
Waarborgsom	2.000	2.000
Overige vorderingen en overlopende activa	37.771	24.999
Rekening-courant Batavia Ontwikkel Stichting	2.500	2.500
Nog te ontvangen Museumkaart	259.947	1.557
Nog te ontvangen Noodmaatregel Overbrugging voor Werkgelegenheid	121.099	129.538
Nog te ontvangen bedragen	14.388	6.983
Vooruitbetaalde kosten	98.937	70.378
Nog te ontvangen European Solidarity Corps	-	7.778
Nog te factureren projecten RWS	<u>45.349</u>	<u>64.781</u>
	<u>581.991</u>	<u>310.514</u>
6 Liquide middelen		
Kas	3.735	2.245
Gelden onderweg	91	-
ING Bank N.V.	1.481	4.499
Rabobank	<u>2.803.412</u>	<u>2.197.580</u>
	<u>2.808.719</u>	<u>2.204.324</u>

Voorraden

Net als in voorgaande jaren zijn verouderde en slecht verkopende artikelen uit de winkel gehaald (door afschrijven of afprijzen). Hiermee is de voorraadwaarde van de winkel gedaald. De voorraadwaarde is gebaseerd op een voorraadtelling en de kostprijs per product.

Indien noodzakelijk wordt een voorziening incurante voorraad opgenomen. Afwaardering van de voorraad gebeurt na de jaarlijkse winkeltelling. De totale voorraadwaarde wordt berekend door ieder voorradig artikel met aantal en kostprijs

te vermenigvuldigen.

Vorderingen

Onder de overige vorderingen vallen een vordering op de Museumkaart welke naast de vergoeding over 2022 een correctie betreft over de boekjaren 2018-2020. De vordering Noodmaatregel Overbrugging voor Werkgelegenheid is na definitieve verantwoordingen bijgesteld naar € 121.099. De nog te ontvangen bedragen betreft de doorbelasting van kosten inzake 2022 welke na afloop van het boekjaar gefactureerd worden. De vooruitbetaalde kosten betreffen kosten inzake 2023 welke zijn gefactureerd in 2022.

De toename in de liquide middelen betreft voor een groot gedeelte de ontvangen corona steun (o.a. NOW afrekeningen, Mondriaanfonds, alsmede SPUK 2020). Het later betalen van de huursom over 2021 en 2022 speelt ook een grote rol. Het saldo staat ter vrije beschikking van de stichting.

PASSIVA
7 Eigen vermogen

	Algemene reserve	Bestem- mingsreser- ves	Totaal
	€	€	€
Stand per 1 januari 2022	820.895	296.924	1.117.819
Mutatie uit resultaatverdeling	221.257	92.253	313.510
Kosten ten laste van reserve	-	-214.000	-214.000
Stand per 31 december 2022	<u>1.042.152</u>	<u>175.177</u>	<u>1.217.329</u>

8 Algemene reserve

	<u>31-12-2022</u>	<u>31-12-2021</u>
	€	€
Algemene reserve	<u>1.042.152</u>	<u>820.895</u>
	<u>2022</u>	<u>2021</u>
	€	€
Algemene reserve		
Stand per 1 januari	820.895	802.205
Resultaatverdeling	<u>221.257</u>	<u>18.690</u>
Stand per 31 december	<u>1.042.152</u>	<u>820.895</u>

De algemene reserve is ontstaan als gevolg van de fusie van de Bataviawerf met Stichting Erfgoedpark Batavialand per 1 juli 2017 en de integratie van de museale- en onderzoeksactiviteiten van het voormalig Nieuw Land Erfgoedcentrum in Batavialand per diezelfde datum.

De aard van de reserve is het dekken van de fluctuaties in het resultaat van Stichting Erfgoedpark Batavialand.

De toevoeging/onttrekking aan de algemene reserve is door het bestuur vastgesteld.

	<u>31-12-2022</u>	<u>31-12-2021</u>
	€	€
9 Bestemmingsreserves		
Bestemmingsreserve Batavia aan Land	89.272	296.924
Bestemmingsreserve beheer collecties	<u>85.905</u>	<u>-</u>
	<u>175.177</u>	<u>296.924</u>
	<u>2022</u>	<u>2021</u>
	€	€
Bestemmingsreserve Batavia aan Land		
Stand per 1 januari	296.924	55.008
Resultaatverdeling	6.348	241.916
Onttrekking	<u>-214.000</u>	<u>-</u>
Stand per 31 december	<u>89.272</u>	<u>296.924</u>

De bestemmingsreserve Batavia aan Land is ontstaan als gevolg van het inzamelen van gelden om de 'Batavia' aan Land te brengen.

De bestemmingsreserve Batavia aan Land is ter dekking van de toekomstige kosten welke gemaakt zullen worden als gevolg van het aan land brengen van het schip de Batavia.

Na ambtelijk overleg met de Provincie Flevoland en dientengevolge op basis van nieuwe inzichten waarna is beschikt is de mutatie ad € 214.000 hersteld en geplaatst onder het vreemd vermogen.

De onttrekking aan de reserve is door het bestuur vastgesteld.

	<u>2022</u>	<u>2021</u>
	€	€
Bestemmingsreserve beheer collecties		
Stand per 1 januari	-	-
Resultaatverdeling	<u>85.905</u>	<u>-</u>
Stand per 31 december	<u>85.905</u>	<u>-</u>

De bestemmingsreserve beheer collecties is ontstaan als gevolg van een verstrekte opdracht medio 2022 t.b.v. de realisatie van een klimaatunit. Door chiptekorten is de plaatsing uitgesteld en zal de klimaatunit depot maritiem archeologisch in 2023 alsnog worden gerealiseerd.

Voorzieningen

	<u>31-12-2022</u>	<u>31-12-2021</u>
	€	€
10 Overige voorzieningen		
Voorziening groot onderhoud schepen	832.708	666.438
Voorzieningen transitievergoedingen	<u>7.518</u>	<u>66.533</u>
	<u>840.226</u>	<u>732.971</u>

	<u>2022</u>	<u>2021</u>
	€	€
Voorziening groot onderhoud schepen		
Stand per 1 januari	666.438	395.000
Onderhoudskosten ten laste van voorziening	-228.730	-123.562
Dotatie ten laste van de exploitatie	<u>395.000</u>	<u>395.000</u>
Stand per 31 december	<u>832.708</u>	<u>666.438</u>

De voorziening is gevormd voor verwachte kosten inzake het noodzakelijke onderhoud voor de Batavia. De voorziening is gebaseerd op het in 2018 opgestelde meerjaren-onderhoudsplan door Kuperus en Gardenier.

	<u>2022</u>	<u>2021</u>
	€	€
Voorzieningen transitievergoedingen		
Stand per 1 januari	66.533	70.000
Afname ten gunste van resultaat	<u>-59.015</u>	<u>-3.467</u>
Stand per 31 december	<u>7.518</u>	<u>66.533</u>

De voorziening heeft betrekking op de personele consequenties in verband met wijzigingen binnen gesubsidieerde activiteiten.

Langlopende schulden

	<u>31-12-2022</u>	<u>31-12-2021</u>
	€	€
11 Investeringssubsidie		
Investeringssubsidie	<u>128.932</u>	<u>-</u>

	<u>2022</u>	<u>2021</u>
	€	€
Investeringssubsidie		
Saldo per 1 januari	-	-
Toevoeging	<u>128.932</u>	<u>-</u>
Saldo per 31 december	<u>128.932</u>	<u>-</u>

Kortlopende schulden

	<u>31-12-2022</u>	<u>31-12-2021</u>
	€	€
12 Schulden aan leveranciers en handelskredieten		
Crediteuren	<u>255.472</u>	<u>256.822</u>

13 Schulden ter zake van belastingen en premies sociale verzekeringen

Loonheffing	52.858	89.002
Pensioenen	<u>18.321</u>	<u>27.718</u>
	<u>71.179</u>	<u>116.720</u>

	<u>31-12-2022</u>	<u>31-12-2021</u>
	€	€
14 Overige schulden en overlopende passiva		
Vakantiegeld	44.490	61.153
Vakantiedagen	27.483	57.259
Nettoloon	-	3.951
Nog te betalen kosten	1.208.787	582.741
Subsidie Provincie Flevoland Batavia aan land	214.000	-
Vooruit ontvangen gelden European Solidarity Corps	35.646	-
Borg parkeerkaarten	3.045	3.180
Te besteden subsidie gelden RCE wegwerken achterstanden	111.028	272.840
Vooruit ontvangen donateursbaten	55.083	78.135
Vooruit ontvangen subsidie gelden	110.485	86.936
Terug te betalen RCE kadergelden	<u>44.750</u>	<u>44.750</u>
	<u>1.854.797</u>	<u>1.190.945</u>

De post vakantiegeld en dagen is aanzienlijk lager dan vorig jaar. Dit heeft te maken met een verlofafname door natuurlijk verloop van personeel in- en uitdienst alsmede het gericht sturen binnen de organisatie op het opnemen van verlof door personeel.

De nog te betalen kosten zijn fors hoger door later betalen van de huursom over 2021 en 2022 welke derhalve zijn opgenomen onder de overige schulden en overlopende passiva.

De subsidie van de Provincie Flevoland inzake het aan land brengen van de 'Batavia' is in 2022 nieuw gevormd.

Niet in de balans opgenomen rechten, verplichtingen en regelingen

Meerjarige financiële verplichtingen

Huurverplichting:

Voor de huur van kantoor, expositie, depot en overige ruimten gelegen aan de Oostvaardersdijk te Lelystad is een tijdelijke huurovereenkomst aangegaan voor de duur van 10 jaar, ingaande op 1 juli 2017. De jaarlijkse huurverplichting bedraagt circa € 535.000 per jaar.

Voor de huur van de ruimte (Bataviawerf) gelegen aan de Oostvaardersdijk te Lelystad is een huurovereenkomst aangegaan voor de duur van onbepaalde tijd, ingaande op 1 maart 2011. De huur bedraagt circa € 22.462 per jaar.

Voor de huur van de opslagruimte gelegen aan de Oostvaardersdijk te Lelystad is een tijdelijke huurovereenkomst aangegaan ingaande op 1 maart 2011. De huur bedraagt circa € 7.755 per jaar.

Voor de huur van opslagruimte gelegen aan de Databankweg te Amersfoort is een Tijdelijke huurovereenkomst aangegaan tot en met 2023. De huur bedraagt circa € 32.742 per jaar.

Voor de huur van bedrijfsruimte gelegen aan de Pottenbakkersstraat te Sneek is een tijdelijke huurovereenkomst aangegaan voor de duur van 2 jaar, ingaande op 1 oktober 2018. Deze overeenkomst wordt vervolgens doorlopend voortgezet voor aansluitende perioden van telkens een jaar. De huur bedraagt circa € 17.155 per jaar.

Voor de huur van een woning gelegen aan de Rozengaard te Lelystad is een tijdelijke huurovereenkomst aangegaan, ingaande op 1 februari 2019. De huur bedraagt circa € 17.911 per jaar.

Leasing:

Er is een leaseovereenkomst voor de printers afgesloten. Deze brengt jaarlijks een verplichting mee van circa € 7.162. De leaseovereenkomst heeft een looptijd van 72 maanden en is afgesloten per 1 juli 2017.

Er is een leaseovereenkomst voor een printer afgesloten. Deze brengt jaarlijks een verplichting mee van circa € 1.068. De leaseovereenkomst heeft een looptijd van 60 maanden en is afgesloten per 4 april 2018.

TOELICHTING OP DE CATEGORIALE EXPLOITATIEREKENING OVER 2022

De onderstaande toelichtingen zijn ook van toepassing op de functionele exploitatierekening.

Baten

	<u>Realisatie</u> <u>2022</u> €	<u>Begroting</u> <u>2022</u> €	<u>Realisatie</u> <u>2021</u> €
1 Publieksinkomsten			
Kaartverkoop	734.906	600.000	246.442
Winkel	51.014	69.070	36.876
Horeca	98.367	106.043	41.899
Zaalhuur	29.853	100.000	22.166
Overige baten	8.831	114.208	76.056
	<u>922.971</u>	<u>989.321</u>	<u>423.439</u>
11 Indirecte inkomsten			
Giften	10.500	-	7.500
	<u>10.500</u>	<u>-</u>	<u>7.500</u>
16 Bijdragen uit private middelen			
Donaties particulieren	145.583	148.059	184.427
Donaties bedrijven	3.134	-	3.012
Fondsen	-	50.000	-
Goede doelenloterijen	3.292	-	3.571
	<u>152.009</u>	<u>198.059</u>	<u>191.010</u>

Informatieverschaffing over eigen inkomsten

Publieksinkomsten

Hier worden de opbrengsten verantwoord van de kaartverkoop alsmede de overige publieksinkomsten als winkel, horeca, zaalhuur en overige baten.

De baten lopen achter op de begroting door wegvallende reserveringen en lager dan begrote bezoekersaantallen zijn geraamde publieksinkomsten onvoldoende gerealiseerd. Onder de kaartverkoop is een incidentele bate verantwoord ad € 267k wat een correctie betreft van de museumkaart over de jaren 2018-2021. Het herstel van de publieksinkomsten waaronder bezoekersaantallen en groepsreserveringen verloopt trager dan verwacht en blijft achter t.o.v. de begroting, dit is conform het landelijk beeld bij musea zoals gedeeld is door de Museumvereniging.

Indirecte inkomsten

Hier worden de (eenmalige) opbrengsten verantwoord van schenkingen en legaten. Deze opbrengsten worden niet begroot vanwege het incidentele karakter.

Bijdrage uit private middelen

Hier worden de opbrengsten verantwoord van de donateurs en loterijen. Ten opzichte van de begroting zijn fondsen niet gerealiseerd.

	<u>Realisatie</u> <u>2022</u> €	<u>Begroting</u> <u>2022</u> €	<u>Realisatie</u> <u>2021</u> €
28 Structurele subsidies			
Subsidie OCW (beheer collecties)	436.575	1.033.420	733.713
Subsidie OCW (huisvestingslasten)	147.311	-	-
Subsidie Provincie Flevoland (exploitatiegeld)	1.606.173	1.920.523	1.588.309
Subsidie Provincie Flevoland (provinciaal depot bv)	234.548	234.549	226.745
Subsidie Provincie Flevoland (SAMF)	-	-	102.030
	<u>2.424.607</u>	<u>3.188.492</u>	<u>2.650.797</u>
29 Incidentele publieke subsidies			
Subsidie Provincie Flevoland (ontwikkelgeld)	-	214.000	235.000
Subsidie Provincie Flevoland (dig. archief PDBF)	8.035	-	6.390
Subsidie Provincie Flevoland/RCE (doorontwikkeling)	145.000	200.000	-
Subsidie RCE (achterstanden/exploitatie)	189.877	150.000	70.249
Subsidie RCE (project depotbeheer)	2.960	-	-
Subsidie European Solidarity Corps	43.278	40.365	57.048
Subsidie RWS (conservering IJsselkogge)	169.067	101.700	177.257
Subsidie VSB Fonds	2.048	-	8.961
Overige subsidies	18.252	-	47.522
Bijdrage compensatieregeling schade musea (overheid)	378.722	-	6.355
	<u>957.240</u>	<u>706.065</u>	<u>608.782</u>

Informatieverschaffing over subsidies

Structurele subsidies

Met ingang van 1 januari 2022 ontvangt de stichting subsidies vanuit de Erfgoedwet (OCW). Dit geeft het museum langjarige zekerheid over de subsidies die de stichting ontvangt. De subsidies voor huisvesting en collectiebeheer worden jaarlijks beschikt.

De provincie Flevoland verstrekt jaarlijks een exploitatiesubsidie aan Stichting Erfgoedpark Batavialand conform de Algemene subsidieverordening Flevoland 2012, de Cultuurnota 2021-2024 en erfgoedprogramma Flevoland (Erfgoed van de toekomst) van de Provincie Flevoland. Het betreft een meerjarige afspraak. Jaarlijks dient Stichting Erfgoedpark Batavialand de subsidie aan te vragen voor het daaropvolgende kalenderjaar. Voor de subsidievaststelling dient Stichting Erfgoedpark Batavialand jaarlijks voor 1 mei een jaarrekening met controleverklaring in.

Tevens heeft de stichting een dienstverleningsovereenkomst Provinciaal Depot voor Bodemvondsten Flevoland gesloten met de provincie Flevoland voor het beheer en behoud van de archeologische vondsten die in Flevoland zijn gedaan. Dit betreft een meerjarige dienstverleningsovereenkomst van 2020-2023.

In de begrote baten zijn gelden voorzien ten behoeve de realisatie van het Nationaal Scheepsarcheologisch Depot. Door tragere besluitvorming zijn deze gelden niet tot uitkering gekomen want een verschil geeft t.o.v. de begrote cijfers.

Overige subsidies

Alle overige subsidies met uitzondering van de bijdrage compensatieregeling schade musea hebben een langlopend karakter en dienen na afloop afgerekend te worden.

Lasten

	<u>Realisatie</u> <u>2022</u> €	<u>Begroting</u> <u>2022</u> €	<u>Realisatie</u> <u>2021</u> €
1 Personeelslasten			
Salarissen	892.180	1.292.618	712.779
Sociale lasten	178.285	216.459	213.341
Pensioenlasten	183.529	186.494	222.136
Overige personeelslasten	411.666	331.283	319.821
	<u>1.665.660</u>	<u>2.026.854</u>	<u>1.468.077</u>
<i>Salarissen</i>			
Brutolonen	1.084.776	1.292.618	1.370.886
Mutatie vakantiedagenverplichting	48.441	-	77.679
Uitkering ziekengeld	-11.402	-	-49.675
Loonkostensubsidie participatiewet	-3.661	-	-
	<u>1.118.154</u>	<u>1.292.618</u>	<u>1.398.890</u>
Doorbelast naar projecten	-106.985	-	-295.627
Noodmaatregel Overbrugging voor Werkgelegenheid	-118.989	-	-390.484
	<u>892.180</u>	<u>1.292.618</u>	<u>712.779</u>
<i>Sociale lasten</i>			
Sociale lasten	<u>178.285</u>	<u>216.459</u>	<u>213.341</u>
<i>Pensioenlasten</i>			
Pensioenlasten	<u>183.529</u>	<u>186.494</u>	<u>222.136</u>

	<u>Realisatie</u> <u>2022</u>	<u>Begroting</u> <u>2022</u>	<u>Realisatie</u> <u>2021</u>
<i>Overige personeelslasten</i>			
Inhuur personeel	297.102	203.256	248.333
Vergoeding reis- en verblijflasten	3.071	1.459	5.309
Reislastenvergoeding woon-werk	21.602	29.349	33.592
Studie- en opleidingslasten	8.605	14.000	-2.162
Onkostenvergoedingen	8.707	7.500	14.307
Werkkleding	4.502	2.000	6.106
Arbodienst	5.385	1.500	2.773
Kantinelasten	26.471	13.838	14.554
Ziekengeldverzekering	35.342	40.750	39.951
Overige personeelslasten	45.880	17.631	27.831
	<u>456.667</u>	<u>331.283</u>	<u>390.594</u>
Doorberekende personeelskosten	<u>-45.001</u>	<u>-</u>	<u>-70.773</u>
	<u>411.666</u>	<u>331.283</u>	<u>319.821</u>

Informatieverschaffing over personeelslasten

Bij de stichting waren in 2022 gemiddeld 33 personeelsleden (21,14 fte) werkzaam (2021: 30; 25,27 fte). De personeelslasten waren in 2021 beïnvloed door de sluiting vanwege de pandemie, waarbij in 2022 (voorzichtig) herstel van het herziene functiehuis heeft plaatsgevonden. Wegens de beperkende maatregelen en omdat Batavialand geruime tijd gesloten is geweest is het aantal vrijwilligers in 2020 en 2021 afgenomen, de daling van het aantal vrijwilligers heeft zich in 2022 doorgezet. Onder de overige gegevens is de tabel specificatie werkzame personen opgenomen. De doorbelaste personele lasten naar projecten betreffen kosten inzake incidentele projectsubsidies.

	<u>Realisatie</u> <u>2022</u> €	<u>Begroting</u> <u>2022</u> €	<u>Realisatie</u> <u>2021</u> €
2 Huisvestingslasten			
Huur onroerende zaak	780.912	737.213	735.406
Onderhoud onroerende zaak	15.008	14.734	40.656
Schoonmaaklasten	94.410	91.616	91.803
Gas, water en elektra	104.861	135.400	50.442
Beveiligingslasten	8.680	7.876	6.959
Verzekeringen	-	11.506	946
Belasting en heffingen	8.687	10.025	8.929
Overige huisvestingskosten	8.654	6.547	4.809
	<u>1.021.212</u>	<u>1.014.917</u>	<u>939.950</u>
Doorberekende huisvestingskosten	<u>-201.357</u>	<u>-124.045</u>	<u>-165.417</u>
	<u>819.855</u>	<u>890.872</u>	<u>774.533</u>

Informatieverschaffing over huisvestingslasten

De huisvestingslasten zijn lager dan begroot doordat er een na-verrekening (doorbelasting) van gas water licht heeft plaatsgevonden inzake voorgaande boekjaren (2020-2022) welke niet was begroot.

3 Afschrijvingen

Afschrijvingen materiële vaste activa	<u>26.704</u>	<u>31.577</u>	<u>33.197</u>
---------------------------------------	---------------	---------------	---------------

Afschrijvingen materiële vaste activa

Afschrijvingslasten gebouwen en -terreinen	365	365	365
Afschrijvingslasten vervoermiddelen	1.610	7.108	5.969
Afschrijvingslasten inventarissen	24.729	24.104	26.863
	<u>26.704</u>	<u>31.577</u>	<u>33.197</u>

Informatieverschaffing over afschrijvingen

De materiële vaste activa is lager door reguliere afschrijvingen.

	<u>Realisatie</u> <u>2022</u> €	<u>Begroting</u> <u>2022</u> €	<u>Realisatie</u> <u>2021</u> €
5 Overige lasten			
Lasten ten behoeve van projecten	554.990	1.407.159	420.689
Lasten publieksinkomsten	144.326	202.320	62.435
Exploitatielasten	590.694	315.427	557.408
Verkooplasten	30.542	40.136	31.501
Autolasten	5.539	4.952	4.893
Kantoorlasten	173.620	170.426	170.408
Algemene lasten	128.503	98.530	90.857
	<u>1.628.214</u>	<u>2.238.950</u>	<u>1.338.191</u>
<i>Lasten ten behoeve van projecten</i>			
Lasten ten behoeve van projecten	<u>554.990</u>	<u>1.407.159</u>	<u>420.689</u>
<i>Lasten publieksinkomsten</i>			
Winkel	27.325	39.940	18.699
Kaartverkoop	24.626	28.667	13.375
Horeca	92.375	73.308	30.361
Zaalhuur en evenementen	-	60.405	-
	<u>144.326</u>	<u>202.320</u>	<u>62.435</u>
<i>Exploitatielasten</i>			
Huur inventaris	-	5.000	10.238
Lasten documentatie en collectievorming	35.745	41.933	19.293
Lasten (onderhoud) activiteiten en tentoonstellingen	105.319	189.500	44.735
Onderhoud- en overige lasten van de werf	436.997	66.018	453.967
Overige exploitatielasten	12.633	12.976	29.175
	<u>590.694</u>	<u>315.427</u>	<u>557.408</u>

	<u>Realisatie</u> <u>2022</u> €	<u>Begroting</u> <u>2022</u> €	<u>Realisatie</u> <u>2021</u> €
<i>Verkooplasten</i>			
Reclame- en advertentielasten	17.956	37.136	28.910
Educatielasten	540	1.000	449
Overige verkooplasten	<u>12.123</u>	<u>2.000</u>	<u>2.551</u>
	30.619	40.136	31.910
Doorberekende verkooplasten	<u>-78</u>	<u>-</u>	<u>-409</u>
	<u>30.541</u>	<u>40.136</u>	<u>31.501</u>
<i>Autolasten</i>			
Brandstoflasten auto's	1.533	1.000	1.067
Verzekeringslasten auto's	2.343	2.620	2.566
Motorrijtuigenbelasting	871	816	818
Overige autolasten	<u>792</u>	<u>516</u>	<u>442</u>
	<u>5.539</u>	<u>4.952</u>	<u>4.893</u>
<i>Kantoorlasten</i>			
Automatiseringslasten	112.533	115.838	120.580
Contributies en abonnementen	34.194	30.755	25.088
Telefoon- en internetlasten	16.105	13.377	13.662
Porti	3.179	4.656	3.526
Kantoorbenodigdheden	4.085	5.800	7.281
Overige kantoorlasten	<u>3.567</u>	<u>-</u>	<u>271</u>
	173.663	170.426	170.408
Doorberekende kantoorlasten	<u>-43</u>	<u>-</u>	<u>-</u>
	<u>173.620</u>	<u>170.426</u>	<u>170.408</u>

	<u>Realisatie</u> <u>2022</u> €	<u>Begroting</u> <u>2022</u> €	<u>Realisatie</u> <u>2021</u> €
Algemene lasten			
Verzekeringslasten	61.091	50.028	36.192
Administratielasten	849	-	170
Accountantslasten	57.652	40.000	38.461
Bestuurslasten	4.175	6.000	6.000
Advieslasten	5.292	1.500	9.565
Overige algemene lasten	2.344	1.002	469
	<u>131.403</u>	<u>98.530</u>	<u>90.857</u>
Doorberekende algemene lasten	<u>-2.900</u>	<u>-</u>	<u>-</u>
	<u>128.503</u>	<u>98.530</u>	<u>90.857</u>

Informatieverschaffing over overige lasten

De projectlasten zijn lager dan begroot en t.o.v. voorgaand jaar omdat nog niet alle lasten met betrekking tot subsidiegelden en financiering van activiteiten uit projectgelden zijn gerealiseerd. Waarbij lasten welke betrekking hebben op subsidiegelden doorlopen naar het volgend boekjaar. In de begrote lasten zijn gelden voorzien ten behoeve de realisatie van het Nationaal Scheepsarcheologisch Depot. Door tragere besluitvorming zijn deze gelden en daarmee samenhangende lasten niet tot uitkering gekomen want een verschil geeft t.o.v. de begrote cijfers.

De lasten van publieksinkomsten lopen achter op de begroting door minder reserveringen en lager dan begrote bezoekersaantallen, geraamde publiekslasten zijn derhalve niet volledig gerealiseerd.

De exploitatielasten zijn hoger dan begroot maar in lijn met voorgaand jaar door het toevoegen aan de voorziening op basis van het in 2018 opgestelde meerjarenonderhoudsplan door Kuperus en Gardenier.

De verkooplasten, autolasten en kantoorlasten liggen in lijn met de begroting en t.o.v. voorgaand jaar.

De Algemene lasten zijn hoger ten opzichte van 2021 en begroot. Advies- en algemene kosten zijn gedaald maar hoger dan begroot. De verzekeringslasten zijn hoger dan begroot en voorgaand jaar, dit betreft her rubricering van verzekeringslasten. De afwijking op accountantslasten betreft niet begrote subsidiecontroles alsmede controle van de ontvangen noodmaatregel overbrugging werkgelegenheid gelden, wat tevens een afwijking geeft t.o.v. voorgaand jaar.

	<u>Realisatie</u> <u>2022</u> €	<u>Begroting</u> <u>2022</u> €	<u>Realisatie</u> <u>2021</u> €
7 Rentebaten/ - rentelasten			
Rentebaten en -lasten en soortgelijke kosten	<u>13.384</u>	<u>8.665</u>	<u>6.924</u>
<i>Rentebaten en -lasten en soortgelijke kosten</i>			
Rente belastingen	-	-	- 2.436
Overige rentelasten	<u>13.384</u>	<u>8.665</u>	<u>9.360</u>
	<u>13.384</u>	<u>8.665</u>	<u>6.924</u>

Informatieverschaffing over rentebaten en rentelasten

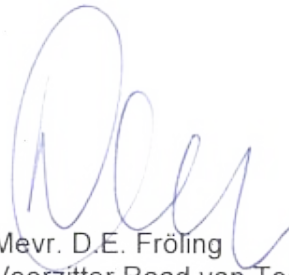
De rentelasten zijn hoger dan begroot en t.o.v. voorgaand jaar door hogere liquide middelen.

Lelystad,
Stichting Erfgoedpark Batavialand

Mevr. A.F.E. Hertog
Bestuurder

Mevr. D.E. Fröling
Voorzitter Raad van Toezicht

OVERIGE GEGEVENS

VERWIJZING NAAR DE CONTROLEVERKLARING

De door de onafhankelijke accountant afgegeven controleverklaring is aan dit verslag toegevoegd.

WNT-verantwoording 2022

De bezoldiging van de directie omvat periodiek betaalde beloningen, zoals salarissen, vakantiegeld en sociale lasten, beloningen betaalbaar op termijn, zoals pensioenlasten, uitkeringen bij beëindiging van het dienstverband.

WNT verantwoording bestuur	Dhr. J. Vriezen	Dhr. M. Smits	Mevr. A.F.E. Hertog
Functies	Algemeen Directeur	Algemeen Directeur (ad	Algemeen Directeur
Duur dienstverband in 2022	1/1 - 21/3	22/3 - 31/5	1/6 - 31/12
Omvang dienstverband (in FTE)	1	0,22	1
Gewezen topfunctionaris?	Nee	Nee	Nee
(Fictieve) dienstbetrekking?	Ja	Ja	Ja
Bezoldiging			
Beloning	43.915	9.885	71.798
Belastbare onkostenvergoedingen	-	-	-
Beloningen betaalbaar op termijn	-	-	-
Totaal bezoldiging	43.915	9.885	71.798
Toepasselijk WNT-maximum	216.000	216.000	216.000

Gegevens 2021

WNT verantwoording bestuur	Dhr. J. Vriezen
Functies	Algemeen Directeur
Duur dienstverband in 2021	1/1 - 31/12
Omvang dienstverband (in FTE)	1
Gewezen topfunctionaris?	Nee
(Fictieve) dienstbetrekking?	Ja
Bezoldiging	
Beloning	137.173
Belastbare onkostenvergoedingen	-
Beloningen betaalbaar op termijn	-
Totaal bezoldiging	137.173
Toepasselijk WNT-maximum	209.000

WNT verantwoording Raad van Toezicht	Mevr. D.E. van der Net - Froling	Dhr. M. Smits	Mevr. I. Mastebroek	Dhr. J. Hooghiemstra
Functie(s)	Voorzitter RvT	RvT Lid	RvT Lid	RvT Lid
Duur dienstverband in 2022	1/1 - 31/12	1/1 - 21/3 1/6 - 31/12	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12
Omvang dienstverband (in FTE)	1	1	1	1
Gewezen topfunctionaris?	Nee	Nee	Nee	Nee
(Fictieve) dienstbetrekking?	Nee	Nee	Nee	Nee
Bezoldiging				
Beloning, incl. sociale lasten	1.500	1.175	1.500	1.500
Belastbare onkostenvergoedingen	-	-	-	-
Beloningen betaalbaar op termijn	-	-	-	-
Totaal bezoldiging	1.500	1.175	1.500	1.500
Toepasselijk WNT-maximum	32.400	21.600	21.600	21.600

Gegevens 2021

WNT verantwoording Raad van Toezicht	Dhr. M. Smits	Mevr. D.E. van der Net - Froling	Mevr. I. Mastebroek	Dhr. J. Hooghiemstra
Functie(s)	Voorzitter RvT	RvT Lid	RvT Lid	RvT Lid
Duur dienstverband in 2021	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12
Omvang dienstverband (in FTE)	1	1	1	1
Gewezen topfunctionaris?	Nee	Nee	Nee	Nee
(Fictieve) dienstbetrekking?	Nee	Nee	Nee	Nee
Bezoldiging				
Beloning, incl. sociale lasten	1.500	1.500	1.500	375
Belastbare onkostenvergoedingen	-	-	-	-
Beloningen betaalbaar op termijn	-	-	-	-
Totaal bezoldiging	1.500	1.500	1.500	375
Toepasselijk WNT-maximum	31.350	20.900	20.900	20.900

Naast de hierboven vermelde topfunctionarissen zijn er geen overige functionarissen met een dienstbetrekking die in 2022 een bezoldiging boven het individueel toepasselijke drempelbedrag hebben ontvangen.

Specificatie werkzame personen

	Huidig boekjaar			Vorig boekjaar		
	aantal pers	aantal fte / uren	bedrag	aantal pers	aantal fte / uren	bedrag
Uren werkweek fte		uur		uur		
Werknemers in vaste dienst (onbepaalde tijd)	25	22,41 fte	€ 1.329.699	29	24,75 fte	€ 1.629.970
Werknemers in tijdelijke dienst (bepaalde tijd)	13	8,95 fte	€ 202.493	8	6,9 fte	€ 233.951
Ingehuurde zelfstandigen /freelancers	7	+ - 3.680 uur	€ 297.102	7	+ - 3.680 uur	€ 248.333
Overige werkzame personen	11	9,67 fte	€ 0	12	10,07 fte	€ 0
Stagiair(e)s	22	17,19 fte	€ 0	24	19,09 fte	€ 1.741
Vrijwilligers	189	2,5 fte		199	2,67 fte	

11. BIJLAGE: VERANTWOORDING: PROVINCIE FLEVOLAND, BESCHIKKING BOEKJAARSUBSIDIE

1-1-2022 t/m 31-12-2022

€ 1.620.106,-

In deze bijlage is ter aanvulling op de in het bestuursverslag opgenomen prestatieafspraken, verplichtingen en overige zaken waar noodzakelijk extra toelichtingen opgenomen.

PRESTATIE AFSPRAKEN

De volgende prestatie afspraken zijn opgenomen in het bestuursverslag:

1. *Starten met het opstellen van een lange termijn visie met daarin de volgende deelgebieden: marketing, educatie en presentatie*
2. *Bij het verwerven en opleiden van nieuwe museumdocenten, wordt de geschiedenis van Flevoland in de scholing behandeld*
3. *Openstelling erfgoedpark en bezoekomvang: streven 70.000 bezoekers*
4. *Beheer en behoud van de bibliotheek en provinciale erfgoedcollecties conform museale normen.*

Het digitaal toegankelijk maken van de collecties via de website

www.collectienederland.nl.

Het realiseren van publieksvriendelijke publicaties over de geschiedenis van Flevoland gebaseerd op eigen onderzoek.

Het beheer en behoud van de particuliere collecties van Flevoland conform de museale normen, waaronder het archief Zuiderzeevereniging, de boekerijen van de voormalige Rijksdienst voor de IJsselmeerpolders, de dienst de Zuiderzeewerken.

In aanvulling op het bestuursverslag zijn de volgende collecties gedigitaliseerd:

- Collectie 38, Nieuw Land Poldermuseum (aanvulling)
- Collectie 45, R.S. Hofstee Holtrop, 1981-1986: notulen gemeenteraad Noordoostpolder 1984 en stukken betreffende provinciewording Flevoland 1983 en 1984
- Collectie 112, Geert Benning, 1970-2005, medewerker Rijksdienst voor de IJsselmeerpolders, daarna provincie Flevoland, dia's betreffende voorlichting over Flevoland
- Collectie 152, Stamkaarten polderwerkers Noordoostpolder, 1943 (kaartenbak)
- Collectie 267, Adriaan Volker, documentatie, m.n. rapporten waterbeheer wereldwijd
- Collectie 387, Archief H.J. Rotgans, 1942-2008, correspondentie m.n. over begintijd Noordoostpolder

- Collectie 839, Piet Kelder (aanvulling), landschapsarchitect Staatsbosbeheer, 1951-1994, m.n. Wieringermeer en Flevoland
- Collectie 840, J. van de Kerk, directeur-generaal Rijkswaterstaat (aanvulling), 1963-1990, m.n. waterbeheer Nederland en verslag interview afgenomen door Anita van Dissel
- Collectie 850, Jan Poelhekke, 1967-2017, ambt. Burgerlijke Stand en Bevolkingsregister Openbaar lichaam Zuidelijke IJsselmeerpolders, m.n. krantenknipsels begintijd Lelystad
- Collectie 859, L.G.C. Tellegen-Maier (aanvulling), bewoonster Lelystad, 1967-2020, m.n. krantenknipsels tweede Wereldoorlog en Lelystad vanaf de jaren zestig
- Collectie 860, Onderzoeksarchief Oostvaardersplassen, n.a.v. activiteiten Erfgoedcentrum Nieuw Land 2006 rond presentatie Door de ogen van Vincent (Wigbels)
- Collectie 861, J.H. Wagenaar, huisarts op Marken, 1920-1979, o.a. fotoalbum Marken 1920-1939 en documentatie malariacommissie
- Collectie 868 Persoonlijke archieven van Ir. J.C. de Koning en J.F.W. Zuydgeest betreffende de organisatie van de Wereld Jamboree Dronten 1995 (Stuurgroep Dronten Wereld Jamboree 1995, Coördinatiecommissie Wereld Jamboree 1995, Stuurgroep wereld Jamboree 1995, en Werkgroep Verkeerscirculatieplan Wereld Jamboree 1995
- Collectie 900, Teun Koolhaas/Teun Koolhaas Associates, 1964-2016 (architecten- en ontwerp bureau)
- Collectie 917, Begintijd Almere (Bivakbewoners), 1975-1984
- Collectie 975, Fred van der Veen, medewerker Projektburo Almere, lid Dagelijks Advies College openbaar lichaam Zuidelijke IJsselmeerpolders en wethouder in Lelystad, 1970-1993
- Collectie 1053, Nederlandsche Maatschappij voor Grondkrediet, opheffing maatschappij en financiële consequenties daarvan, 1871-1879
- Collectie 2101, Legaat H.N. ter Veen, m.n. werkzaamheden Commissie Vissering inzake uitgifte Zuiderzeegronden, 1926-1946
- Collectie 2321, Stichting Burchten van Kuinre, m.n. vergaderingsverslagen en projectgroep begeleiding archeologisch en historisch onderzoek, 1997-2002
- Collectie 2338, Tentoonstellingsarchief De Admiraal en zijn Schip (Michiel de Ruyter), 2007

In aanvulling op het bestuursverslag zijn o.a. de volgende zaken gescand en beschreven:

- Collectie 9, Louw de Jong, portretten familie Cornelis Lely
- Collectie 16, W.H.K. van Dam, foto's bezoek Werkeiland Lelystad 1955
- Collectie 21, Koninklijk Instituut voor de Tropen, collectie Eijkman, malariabestrijding Zuiderzeegebied 1925-1950

- Collectie 54, Stichting Architectuur, Landschap en Stedenbouw Lelystad, luchtfoto's 1985-1995
- Collectie 57, Willem Vos, tekeningen maquettes voor het Batavia Expoceentrum (Batavia op het land), 2012
- Collectie 58, André Hoffman, foto's, de bouw van de Delft (2006), de Batavia (2013), de Prince Willem (2009) en het Scheepvaartmuseum (2015) 2006-2015
- Collectie 91, Marte Rinck-De Boer, foto's, de bouw van een inlaatduiker nabij Lemmer in april 1948
- Collectie 114, B.J. Blikman, foto's, opening Landbouwhuis Emmeloord, 1954-1958
- Collectie 118, Gerrit Aalfs, negatieven, o.a. Zuiderzeekust en Zuiderzeewerken, 1900-1960
- Collectie 121, Pioniersbarak Eindhoven/Noordoostpolder, digitale foto's, 2006
- Collectie 146, Fotobureau Rob ter Haar, Zeewolde, 1987-1992
- Collectie 156, J. (Riek) Bakker-Blink, foto's t.b.v. publicatie Tien Flevolandse vrouwen in woord en beeld (2000)
- Collectie 169, George van den Bergh, fotoalbum Joodse Werkdorp Wieringermeer, 1934-1935
- Collectie 253, E.H. Giese (1 foto), opening Graanbeurs Middenmeer, Wieringermeer, 1939
- Collectie 266, Adriaan Volker, foto's en dia's waterbeheer
- Collectie 268, Bart Schultz, foto's, dia's en negatieven, polders in de wereld, 1967-2016
- Collectie 314, Koninklijke Luchtmacht, luchtfoto's, plaatsen rond voormalige Zuiderzee t.b.v. seriewerk Van Gaand en Staand Want, 1950-1960
- Collectie 318, Ben Kornalijnslijper (1 foto) graandrogerij Noordoostpolder
- Collectie 331, Willem Baarsen, museale voorwerpen en foto's Urk
- Collectie 340, Malariabestrijding Wieringermeer en Zuiderzeegebied, foto's 1920-1938
- Collectie 352, De Nederlandsche Bank (1 foto), portret mr G. Vissering, directeur
- Collectie 361, Jacques van de Noort, digitale foto's, inhuldiging burgemeester F.M. van Panthaleon Baron van Eck Noordoostpolder 1962, bezoek College van B&W aan het Nationaal Lucht- en Ruimtevaartlaboratorium in Noordoostpolder 1972 en pionierstijd Noordoostpolder
- Collectie 367, Henk Pijttersen, foto's 1941-1974, afd. Domeinen Directie van de Wieringermeer/Rijksdienst voor de IJsselmeerpolders
- Collectie 389, H.J. Rotgans, foto's, dia's en negatieven (grotendeels) m.n. betreffende werk als tekenaar in de Noordoostpolder

- Collectie 390, Johan Sasse, foto's Urk in 1910
- Collectie 393, G. Schutte, foto's stadhuis Almere 1986
- Collectie 399, Staatsbosbeheer (1 foto) bord NS met aankondiging aanleg Flevolijn en protest tegen aanleg door Hollandse Hout 1988
- Collectie 414, A. de Vries (1 foto), kamp Slootdorp Wieringermeer, 1934
- Collectie 542, Vereniging Oud-Volendam, foto's
- Collectie 847, Jan Poelhekke, foto's begintijd Lelystad
- Collectie 910, J.C.J. Lammers, foto's
- Collectie 917, Begintijd Almere (Bivakbewoners), foto's
- Collectie 935, J.C.N. Ringeling (aanvulling)
- Collectie 1260, Publicatiefotoarchief Roel van Duin, foto's
- Collectie 1266, Publicatiearchief boek Toon de Wit (grotendeels)
- Collectie 1268, Publicatiefotoarchief Edam, foto's
- Collectie 1269, Publicatiefotoarchief Elburg afgesloten van open water, foto's
- Collectie 1270, Fotoarchief publicatie Het Joodse Werkdorp
- Collectie 1271, Publicatiefotoarchief Wisselend getij, foto's
- Collectie 1274, Publicatiefotoarchief Zuiderzeevissers, foto's
- Collectie 1291, Fotoarchief boekserie Van Gaand en Staand Want. De zeilvisserij op de Zuiderzee en het IJsselmeer
- Collectie 3005, Els van Hulst-Delfgaauw, prentbriefkaarten
- Collectie 3010, Bouman Reclame/Marketing B.V., foto's 1927-1932 bouw Afsluitdijk
- Collectie 3011, Bas Sleeuwenhoek, foto's 1940-1945 Tweede Wereldoorlog
- Collectie 3012, G. Wakker, foto's 1940-1945 Urk in oorlogstijd
- Collectie 3013, Dirk Kuiper, fotoalbum Tweede Wereldoorlog, Ramspol, Noordoostpolder
- Collectie 3014, Jan Lely, foto's 1902-1922, familiefoto's Cornelis Lely
- Collectie 3015, Geert van Zijl, foto's 1940-1945 Tweede Wereldoorlog Noordoostpolder
- Collectie 3016, Foto's Volendam 1917-1939, visserij en klederdracht
- Collectie 3017, J.S. Lingsma 1958-1965 Deltawerken
- Collectie 3018, Tosca Olsman 1957 Knardijk
- Collectie 3019, fam. Spaans, 1926 Watersnoodramp Broek in Waterland
- Collectie 3020, G. de Vries Lentingh, 1943 scheepsopgraving Noordoostpolder
- Collectie 3021, M. Jacobs foto's en negatieven Meerpaal Dronten 1967.

In aanvulling op het bestuursverslag zijn de volgende zaken van of met medewerking van Batavialand gepubliceerd:

- Marquita Volken, Archaeological Footwear II - Sandals, Pattens and Mules, from the Roman, Mediaeval and Modern periods (2022);
- Suzanne van Beek schreef vier blogs over een aantal glazen scheepsvondsten voor het Maritiem Portal:
  - Een mysterieus glas uit een mysterieus wrak - (24 juli);
  - Het kleurrijke strijkijzer (8 augustus);
  - Navigatielampen van donker naar licht (7 oktober);
  - De zandloper (1^e week 2023);
- Michiel Purmer, Jos Bazelmans, Jan van Doesburg en Menno van der Heiden, 'Pijpen met een luchtje? Kleipijpen uit het scheepswrak ZP5/6 Zeewolde (Gemeente Zeewolde)', Jaarboek 2021 van de Stichting voor onderzoek historische tabakspijpen (2022) blz. 75-79;
- Bert van der Lingen, 'Rookgerei en een pijpenvorm uit het scheepswrak van 'De Drie Gezusters' (ZQ-18)', Jaarboek 2021 van de Stichting voor onderzoek historische tabakspijpen (2022) blz. 85-102;
- Hans Zijlstra en Nykle Dijkstra, 'Sneker oorijzers stille getuigen van een scheepsramp', Jaarboek 2021 van het Fries Scheepvaartmuseum (2022) blz. 16-22;
- Leo Kaan, 'Waarom een gaaf scheepswrak niet in het boekerijmuseum terecht kwam. Het scheepswrak in de Noordoostpolder op sectie E, kavel 87', Cultuurhistorisch Tijdschrift Rondom Schokland (2022) blz. 39-44;
- Tara Pijpers, Vissen naar kleding. Een onderzoek naar kleding gevonden op een Nederlands scheepswrak, geplaatst in de context van de samenleving van Nederland in de 19^e eeuw (BA-scriptie Universiteit Leiden 2022);
- Michelle Oostdam, Exploring legacy data. A material and functional comparison of maritime sites E 32 and E 48 located in the former Zuiderzee, in Flevoland (BA-scriptie Universiteit Leiden 2022);
- Lenie Hanse, *Alleen maar zand en riet. Ooggetuigen over de geschiedenis van Zeewolde*. Landschapsbeheer Flevoland (Lelystad 2022);
- Digitale Atlas van Flevoland. Medewerkers Batavialand schreven teksten en verzorgden de illustraties voor de hoofdstukken 'Prehistorie' en 'Van Flevomeer naar Zuiderzee' en adviseerden ten aanzien van de tijdlijn en andere hoofdstukken van de atlas;
- Arda van der Lee, Interview met Remco van Diepen, onderzoeker Batavialand, Nieuwsbrief Landschapsbeheer (2022);
- In kader van het samenwerkingsproject Oral History Zeewolde (2019-2022), van Landschapsbeheer Flevoland en Batavialand werden in 2022 op FlevolandsGeheugen geplaatst:
  - "Ze rijden alles aan gort". Bosbeheer toen en nu, interview met Johan van der Kaa;

- “Zeewolde is een gewoon Nederlands dorp geworden”, interview met Jan van der Perk;
- “Nu voelen ze zich allemaal Flevolander”, interview met Bram van Veelen;
- “Een nieuw soort mens in Flevoland”, interview met Bram van Veelen;
- “Ik heb er niets meer mee” In de Zuidelijke IJsselmeerpolders verdween het ‘oergevoel’, interview met Bram van Veelen;
- Omroep Flevoland, De dijken van Flevoland, interview met Remco van Diepen;
- Omroep Flevoland, De bronzen Hemony-klok uit het onderzoek van het NISA-duikteam op wrak BZN8, interview met Arent Vos;
- Omroep Flevoland, Houtsnijwerk op schepen, interview met Arent Vos n.a.v. de vondst door een garnalenvisser op de Waddenzee (Barry het boegbeeld);
- RTL-Nieuws, Barry het boegbeeld, interview met Arent Vos;
- Radio Golfbreker (Amersfoort), Over de Hemony-klok en zijn beroemde gieter, Interview met Arent Vos;
- Joran Smale en Arent Vos, *Het Kapelsche wonder*. Een uitgave van de Glavimans Stichting, gewijd aan het gelijknamige lofdicht uit 1823, dat werd voorzien van een begeleidende tekst en gepresenteerd bij het Glavimans symposium.
- Bart Schultz, em. hoogleraar TU Delft, schreef voor FlevolandsGeheugen.nl:
  - De Koekoekspolder bij Kampen;
  - Söderfjärden, een polder in een krater;
  - De Lammefjordpolder en de Zuidplaspolder. De diepste polders in Europa;
  - Polders in Maleisië;
  - De polders in België;
  - Polders in Thailand;
  - Venetië, voorlopig nog niet in een polder;
  - Polders in Frankrijk. Bordeaux;
  - De Beemster – UNESCO-Werelderfgoed;
  - Verschillende typen polders. Flevoland;
  - Polders in Japan. Hachirogata;
  - Polders in de delta van de Wisla. Gdansk;
  - De Horstermeerpolder 140 jaar;
  - Polders in Vietnam. Mekong;
  - Bodemdaling in polders. Holme Fen;
  - Polders in Duitsland. Berlijn;
  - De kustpolders in Zuid-Korea. Seamangeum;
  - Waterbeheersing van een polder. De Haarlemmermeer;
  - Polders in de Fenn in Engeland;

- Bart Schultz voltooide een eerste versie van zijn beschrijving van polders in de wereld in landendocumenten en publiceerde die ook op de website van Batavialand (<https://www.batavialand.nl/kennis-en-collecties/waterbeheer-en-polders>).

In aanvulling op het bestuursverslag zijn de volgende publieksfilmpjes met Omroep Flevoland geproduceerd:

- Vr. 28 januari 2022: Kopje met een gedicht & lofdicht op een scheepsopgraving Link: [Batavialand: over gedichten en lofdichten - YouTube](#)
- Vr. 29 april: Objecten uit de Lutina & Zeehond n.a.v. Wrakke Water-podcast. Link: [Als de bodem vol met verborgen schatten ligt - YouTube](#)
- Vr. 15 juli: Recycling en hergebruik in de maritieme rijkscollectie. Link: [Recyclen is van alle eeuwen - YouTube](#)
- Vr. 22 juli: Aankondiging tentoonstelling 'Het Mysterie van het Oorijzerwrak'. Link: [Nieuwe expositie Batavialand over 'het oorijzerwrak' - YouTube](#)
- Vr. 30 september: Maand vd Geschiedenis thema 'Wat een ramp!' – het verhaal van de Lutina. Link: [Batavialand: Wat een ramp! - YouTube](#)
- Vr. 30 december: Objecten aan de hand van sterrenbeelden. Link: [Batavialand wil op andere manier naar archief kijken - YouTube](#)

VERPLICHTINGEN:

De volgende verplichtingen zijn opgenomen in het bestuursverslag:

- *In persberichten, uitnodigingen, aankondigingen, PR-materiaal en andere publicaties vermelden dat de activiteit mede mogelijk is gemaakt door een subsidie van de Provincie Flevoland.*

In aanvulling op het bestuursverslag is in alle publieksuitingen en wervingsinitiatieven consequent aangegeven dat de activiteiten van Batavialand mogelijk zijn gemaakt met subsidie van de provincie Flevoland.

- *U leeft aantoonbaar de Code Cultural Governance, de Fair Practise Code en de Code Diversiteit en Inclusie na.*

ONDERBOUWING, WAARUIT BLIJKT OP WELKE WIJZE DE GESUBSIDIEERDE ACTIVITEITEN EN PRESTATIES, ZOVEEL ALS MOGELIJK AANTOONBAAR, HEBBEN BIJGEDRAGEN AAN DE PROVINCIALE DOELEN:

De onderbouwing is opgenomen in het bestuursverslag.

BIJDRAGE AAN PROVINCIALE DOELEN

De volgende bijdragen aan provinciale doelen zijn opgenomen in het bestuursverslag:

- *De groei van de bekendheid van de Flevolandse geschiedenis*
- *Het draagvlak voor behoud en versterking van het Flevolands cultureel erfgoed.*

- *De toeristisch-recreatieve gebiedspromotie en ontwikkeling van het kustgebied van Lelystad.*

OVERIG

De volgende overige zaken zijn opgenomen in het bestuursverslag:

- *De positionering van Batavialand in de museale wereld en de wereld van themaparken*
- *De publieke aandacht voor en attractieve presentatie van de collecties die Batavialand beheert en die recht doet aan de waarde en betekenis van de collectie*
- *De kwaliteit van de activiteiten / tentoonstellingen*
- *De toegankelijkheid van de door Batavialand beheerde collecties voor geïnteresseerden, specifiek ook voor de archeologische werkgemeenschap.*
- *Bestuurlijk en ambtelijk overleg met gedeputeerde en beleidsmedewerker van de Provincie Flevoland.*

In aanvulling op het bestuursverslag is er gedurende het verslagjaar herhaaldelijk overleg gevoerd met beleidsmedewerkers van de Provincie door de directeur-bestuurder, Manager Financiën & Control en ICT & Facilitair en het Hoofd Kennis en Collecties. Dit betrof uiteenlopende onderwerpen zoals de voortgang van Batavialand, het Nationaal Scheepsarcheologisch depot, bekostigings- en prestatieafspraken, gebouwbeheer, ontwikkelingen/steun n.a.v. corona en over het beheer van het Provinciaal Depot voor Bodemvondsten van Flevoland. Tevens heeft er diverse keren overleg/afstemming plaatsgevonden met gedeputeerde Rijsberman en de directeur/bestuurder van Batavialand.

FINANCIËEL OVERZICHT IN RELATIE TOT BEGROTING

EXPLOITATIEOVERZICHT

	<u>Realisatie</u>	<u>Begroting</u>	<u>Mutatie</u>	
	<u>2022</u>	<u>2022</u>	€	%
	€	€	€	%
Baten	<u>4.467.326</u>	<u>5.081.937</u>	<u>-614.611</u>	<u>-12,1</u>
	<u>4.467.326</u>	<u>5.081.937</u>	<u>-614.611</u>	<u>-12,1</u>
Lasten ten behoeve van projecten	554.990	1.407.159	-852.169	-60,6
Lasten overige baten	144.326	202.320	-57.994	-28,7
Personeelskosten	1.253.994	1.695.571	-441.577	-26,0
Afschrijvingen	26.704	31.577	-4.873	-15,4
Overige personeelslasten	411.666	331.283	80.383	24,3
Huisvestingslasten	819.855	890.872	-71.017	-8,0
Exploitatielasten	590.694	315.427	275.267	87,3
Verkooplasten	30.541	40.136	-9.595	-23,9
Autolasten	5.539	4.952	587	11,9
Kantoorlasten	173.620	170.426	3.194	1,9
Algemene lasten	<u>128.503</u>	<u>98.530</u>	<u>29.973</u>	<u>30,4</u>
Som der lasten	<u>4.140.432</u>	<u>5.188.253</u>	<u>-1.047.821</u>	<u>-20,2</u>
Bedrijfsresultaat	326.894	-106.316	433.210	407,5
Financiële baten en lasten	<u>-13.384</u>	<u>-8.665</u>	<u>-4.719</u>	<u>-54,5</u>
Saldo baten en lasten	<u>313.510</u>	<u>-114.981</u>	<u>428.491</u>	<u>372,7</u>

De begrote cijfers voor 2022 zijn, waar nodig, opnieuw gerubriceerd ter vergelijkbaarheid.

De belangrijkste conclusies zijn:

- De baten lopen achter op de begroting doordat subsidiebaten mogen worden doorgeschoven naar toekomstige boekjaren. Tevens lopen de baten achter omdat Batavialand zich aan de verplichte Covid-19 maatregelen heeft gehouden. Hierdoor zijn met betrekking tot de realisatie de begrote subsidiebaten nog niet volledig benut;
- Investerings welke gedekt zijn vanuit de subsidiebaten zijn direct ten laste gekomen van de subsidiebaten, echter werd dat in de begrote cijfers niet als zodanig gepresenteerd.;
- Door het trager dan verwachte herstel van bezoekersaantallen als gevolg van de corona pandemie (Covid-19 maatregelen) zijn geraamde entreebaten en andere commerciële baten niet gerealiseerd;
- Niet alle lasten zijn gedekt door subsidiegelden.

De afwijkingen ten opzichte van de begroting ad € 428 k zijn als volgt:

BATEN

De *baten* lopen ad € 615 k achter op de begroting door:

- Doorschuiven van subsidiegelden ad € 111 k i.v.m. het nog niet volledig afgehandelde project wegwerken achterstanden (vertraging o.a. door corona maatregelen en verplichte sluiting), daardoor nog niet volledig gerealiseerde subsidiegelden;
- Het project Batavia aan Land trager verloopt doordat dit samen op loopt met de totale doorontwikkeling van Batavialand waar besluitvorming ook vertraging heeft opgelopen. Dit geeft een afwijking van € 214 k t.o.v. de begroting;
- Extra bijdragen compensatieregeling schade musea (overheid en provincie) ontvangen wat een afwijking geeft van € 379 k t.o.v. de begroting.
- Bepaalde subsidiegelden ten tijde van het begroten niet bekend waren wat een afwijking geeft t.o.v. de begroting;
- In navolging van vorig jaar is er in 2022 met niet betalende donateurs contact gezocht. Dit heeft enerzijds geleid tot het alsnog ontvangen van gelden anderzijds heeft dit geleid tot opzeggingen. Daarnaast hebben er opzeggingen plaatsgevonden door de verslechterde financiële situatie waaronder hogere marktprijzen. Derhalve geeft dit een afwijking van € 8 k t.o.v. de begroting;
- Geraamde sponsoring / fondsenwerving niet gehaald ad € 50 k;
- Geraamde commerciële inkomsten door de na-ijlende effecten van de corona pandemie niet gehaald ad € 39 k. Dit geeft een vertekend beeld doordat er na verrekening van de museumkaart over de jaren 2018-2021 is ontvangen wat een positief effect heeft ad € 267 k

LASTEN

De lasten lopen ad € 1,0 mln achter op de begroting doordat:

- Nog niet alle lasten met betrekking tot subsidiegelden en financiering van activiteiten uit projectgelden zijn gerealiseerd. Waarbij lasten welke betrekking hebben op subsidiegelden doorlopen naar het volgend boekjaar;
- De personele lasten zijn lager dan begroot door het anders invullen van opengevallen functies en ontvangen Noodmaatregel Overbrugging voor werkgelegenheid;
- De huisvestingskosten en kantoorlasten liggen in lijn met de begroting.
- De exploitatielasten hoger zijn dan begroot door o.a. verschuiving van kosten van projectlasten;
- De verkooplasten lager zijn dan begroot doordat er minder uitgaven voor marketing en communicatie zijn gedaan i.v.m. besparingen;
- De algemene lasten hoger zijn dan begroot door hogere verzekeringslasten (herrubricering van posten) alsmede extra gemaakte accountantskosten (advies) voor niet begrote subsidiecontroles (o.a. NOW).

12. BIJLAGE: CONTROLE VERKLARING STICHTING ERFGOEDPARK BATAVIALAND

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan: de Raad van Toezicht en bestuur van Stichting Erfgoedpark Batavialand statutair gevestigd te Lelystad

A. Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening 2022

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening van Stichting Erfgoedpark Batavialand te Lelystad gecontroleerd.

Naar ons oordeel geeft de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Stichting Erfgoedpark Batavialand op 31 december 2022 en van het resultaat in overeenstemming met de in Nederland geldende RJ-Richtlijn 640 Organisaties zonder winststreven en de bepalingen uit het Handboek verantwoording cultuursubsidies 2021-2024.

De jaarrekening bestaat uit:

- 1 de balans per 31 december 2022;
- 2 de categoriale exploitatierekening over 2022;
- 3 de functionele exploitatierekening over 2022;
- 4 de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van Stichting Erfgoedpark Batavialand zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

B. Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat het jaarverslag andere informatie, die bestaat uit:

- het bestuursverslag;
- overige gegevens.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van RJ-Richtlijn 640 Organisaties zonder winststreven vereist is.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het bestuursverslag en de overige gegevens in overeenstemming met RJ-Richtlijn 640 Organisaties zonder winststreven.

C. Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het bestuur en het toezichthoudend orgaan voor de jaarrekening

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met de in Nederland geldende RJ-Richtlijn 640 Organisaties zonder winststreven en de bepalingen uit het Handboek verantwoording cultuursubsidies 2021-2024. In dit kader is het bestuur tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of de organisatie in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsel moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de organisatie te liquideren of de activiteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is. Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of de organisatie haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

Het toezichthoudend orgaan is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de organisatie.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden en de bepalingen van en krachtens de WNT, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze

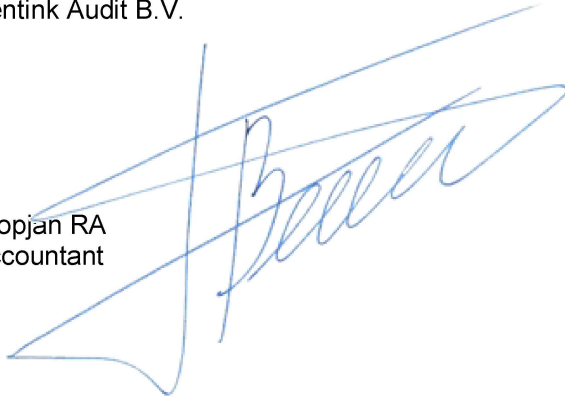
werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de organisatie;

- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of de organisatie haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een organisatie haar continuïteit niet langer kan handhaven;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Wij communiceren met het toezichthoudend orgaan onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Almere, 26 april 2023
Kreston Lentink Audit B.V.

drs. W. Akopjan RA
Externe accountant

Dit document is digitaal ondertekend
middels een beroepscertificaat,
derhalve is de digitale versie van het
document leidend.